

ONZE
VOGELS

51^E JAARGANG N^O. 10, OKTOBER 1990

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

VOGELS

ISSN 0030-3224

VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 49.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verders inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: M.A. Paans, Leeuwerik 78, 5165 KZ Waspik.

KLEURKANARIES aan: F.H. Verschuur, Alb. Grootin. 17, 1412 EL Naarden.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: P.L. Huizinga, Marathonstr. 32, 7541 BM Enschede.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van

Eemnesln. 7, 8384 EA Wilhelminaoord.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan:

G.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213,

3144 AE Maassluis.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a,

9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourporti, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op
19 november 1990

IN DIT NUMMER

	pag.
Loriculus Philippensis	436
Ook zaadmengsels kunnen volledig zijn	438
Eksters	439
Kwartels	445
Vertering van het voedsel	449
Over kleurkanaries	452
Sialia's	454
Kweekervaringen met de quayaquil parkiet	456
Bondskampioenschappen 1990/1991	Bijlage I
39e COM-Tentoonstelling te Bern	Bijlage IV
Inschrijfformulier NBvV bondskampioen	Bijlage V
Inschrijfformulier Verkoopklasse Vogel '91	Bijlage VII
Huismussen kweken als liefhebberij	459
De vogels van China	461
De voliere van de maand	462
Vies	463
Wilt u keurmeester worden bij de NBvV?	463
Geslaagde kweek met de roulroul	464
De Zonparkiet	464
Halfziders	471
Mijn ervaring met pluiskapgaaien	476
De Rode Kroonvink	477
N.B.v.V. Service	478
N.B.v.V. Boekenservice	478
Bondsmededelingen	479

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Orlux	440
Van Keulen, Quiko	444
CéDé, ESVE	448
Vogelbeurs Zwolle, STT, Floralia, M. Bcrgstein,	
J. Heesakkers, Zuid Ned. Vogelmarkt,	
Rein van deer Veen	Bijlage IV
RotoI, Kloeg, Wolro, Blankestijn	Bijlage VI
Gehu, H. Dijke, Engelgeer, Ardi Electronics,	
Animall, Ornl-Mondc	Bijlage VIII
H. Denessen, Kemo-Alkmaar	458
Vraag en Aanbod	466
Boskoopse vogelmarkt	467
ESVE, Parkieten Societeit	469
CéDé	470
Fauna	472
Holland Diervoeders	473
K.B.O.F.	474
ESVE, Keesmaat	475
Zagers, Wovo	478
N.B.v.V. Kalender '91	479

Foto voorplaat: Philippijnse hangparkiet

Foto: Bijsma

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

LORICULUS

De soort is voor het eerst beschreven als *Psittacula philippensis* en wel in 1760.

Ze komen voor op de Philippijnen, op de eilanden Banton, Catanduanes, Luzon, Marinduque en anderen.

Man en pop zijn 14-15 cm lang en hebben elk een gewicht van ongeveer 34 gram. Man is groen, heeft een rode keelvlak en een door een gele lijn omzoomd rood voorhoofd. In de nek is een goudgele vlek, de stuit is rood en de onderstaartdekveren zijn blauw. De poten zijn grijsachtig bruin, ogen bruin en snavel rood. De pop heeft een rode keelvlak en heeft blauwe wangen. Er zijn elf rassen die elk in geringe mate van elkaar verschillen. De Nederlandse naam is Philippijnse hangparkiet, ook wel Vleermuispapegaaije genoemd. Dit laatste vanwege hun gewoonte om ondersteboven aan een tak te hangen en alzo ook te slapen.

In het algemeen is er weinig over het broeden in de natuur bekend. Er zijn wel nesten gevonden in de holten van bomen en dat was omstreeks april-mei. De eieren zijn rond, 19 mm lang, wit van kleur en 2 gram zwaar. Een compleet legsel bestaat uit 4 tot 5 eieren.

De soort komt overvloedig voor in dichte wouden, maar ook wel in bewoonde streken rond de kokosplantages en de boomgaarden. Meestal houden ze zich in kleine groepjes op en ze voeden zich met nectar, vruchten en insecten.

In de Volière

Gehouden in de volière geven wij ze als voedsel het volgende: Een mengsel van een deel basterdsuiker en eenderde deel fructose met daaraan toegevoegd een vitamine-mineralen preparaat. Deze droge stoffen worden vermengd met vier delen water. Apart verstrekt wordt ook wel een oplossing van 1 deel honing, twee delen water en wat stuifmeelkorrels. De voeding wordt verder nog aangevuld met een mengsel van divers geraspt fruit, bambix en sojameel, een bakje witzaad en wat meelwormen.

De vogels zijn gehuisvest in een ruime binnenvolière waarin een temperatuur heerst van gemiddeld 25°C. Medebewoners zijn een koppel tangara's (*Tangara cyana*), een koppel hapvogels (*Calypomena virides*) en een koppel roodkeel buulbuuls (*Melanterus ds-*

par). Het nestblok dat door de hangparkietjes is gebruikt is in verhouding tot het formaat van de vogels nogal groot, namelijk 25 cm lang, 25 cm breed en 37 cm hoog. Het invlieggat heeft een middellijn van 6 cm. Kleinere broedblokken worden niet geaccepteerd. Omdat de

Loriculus philippensis philippensis

PHILIPPENSIS

jonge vogels gevoerd worden met vloeibaar en kleverig voedsel dat gemakkelijk aan de snavel blijft plakken, moet er op worden gelet dat er een bodembedekker wordt gebruikt die niet stuift anders blijven die stoffen aan de snavel hangen en plakken en is de kans op

verstikking wat groot. Zelf gebruik ik houtvezel. Normaal zorgen de vogels zelf voor een bodembedekking in het broedblok door stukjes blad en schors tussen de veren te steken en naar het blok te vliegen, bij mij deden ze dat niet. De vogels waren ongeveer vier jaar oud

toen ze tot broeden zijn gekomen. De paring begint met de hofmakerij door de man die daarbij kriesend heen en weer vliegt. Als de pop ontvankelijk is voor zijn avances, dan zal zij dra de paarhouding aannemen waarop zij direct door de man wordt bevolgen. Zo'n paring duurt ongeveer 20 seconden en wordt meermalen per dag uitgevoerd. Na een dag of vijf na de eerste paring, legt de pop haar eerste ei en na het leggen van het derde ei gaat zij over tot broeden. Zij doet dat helemaal alleen en de broeduur bedraagt ongeveer 20 dagen. Tijdens het broeden en het grootbrengen van de jongen wordt het nestblok door de pop alleen verlaten om zich te ontlasten. Ze wordt constant door de man op het nest gevoerd. De een dag oude jonge vogel weegt ongeveer 2,5 gram, een week oud ongeveer 10 gram, veertien dagen oud 30 gram, drie weken oud 40 gram om geleidelijk dan weer terug te komen op het gewicht van de zelfstandige vogels, ongeveer 34 gram. Als ze 7 dagen oud zijn komen de veren door en 11 dagen oud gaan de ogen open. Als het jong uitvliegt is hij of zij 34 dagen oud en zit volledig in de veren. De jonge vogel mist het rood op de kop, heeft wat blauw gekleurde veertjes rond de snavel en de onderstaartveren zijn flets blauw. De snavel is hoornkleurig. Als de jonge vogel ongeveer 70 dagen oud is, is hij zelfstandig, kan hij dus geheel onafhankelijk voor zijn eigen kostje zorgen. Enkele dagen na die 70 dagen, breekt op het kopje de rode bevedering door. Als het een man is, kan het best meer dan een half jaar duren eer de rode borstvlek zich manifesteert.

Na het eerste broedsel werd, 2 dagen voor dat de jonge van het eerste uitvlogen, door het leggen van een ei aan het tweede legsel begonnen. In dat broedseizoen was het totale resultaat 6 jongen. Daar mag je echt tevreden mee zijn en hieruit blijkt tevens dat het in elk geval haalbaar is om in de volière ook deze vogels tot voortplanting te brengen; daar moeten we alles aan doen

Loriculus philippensis apicalis

(Ingezonden mededeling)

OOK ZAADMENGSELS KUNNEN VOLLEDIG ZIJN

Wij weten allemaal dat het succes van de vogelkweek van verschillende factoren afhankelijk is. Soms zijn de gunstige of de slechte resultaten direct aan te wijzen maar in veel gevallen blijft het gissen naar de oorzaak van een mislukt kweekseizoen. Eén ding staat vast: voordat de kweek begint, moeten de vogels in optimale conditie verkeren. Naast een goede verzorging is de voeding dan het belangrijkste middel om de goede conditie te bereiken. Waar moeten we dan op letten?

1. Een goed zaadmengsel, afgestemd op de behoefte van de vogels waarvoor het voer bestemd is.

2. Een op dat zaadmengsel afgestemd krachtvoer van hoge kwaliteit.

De Puik Professioneel voeders voldoen aan deze eisen. De zaadmengsels zijn afgestemd op de behoefte en het krachtvoer voeder is zo volledig mogelijk samengesteld. Maar er is meer. Om de vogels regelmatig krachtvoer te verstrekken is aan de zaadmengsels 5% AVM korrel/kruimel krachtvoer toegevoegd. Dit maakt het voeder compleet, dus volledig en geschikt om het hele jaar door te voeren. Daarnaast kan naar behoefte AVM korrel/kruimel in de rui, kweek en broedperiode bijgevoerd worden.

Deze voeder methode vraagt van de kweker enige discipline. Het meeste succes wordt behaald door de vogels gerantsoeneerd te voeren en geen andere voeders bij te voeren. In de rui, kweek- en broedtijd kan kracht- en opfokvoer in de vorm van AVM-korrels of kruimels in aparte bakjes worden bijgevoerd. Om morsen te beperken moeten de bakjes voor de helft of 2/3 worden gevuld. In het begin zijn er natuurlijk allerlei methoden te bedenken om de opname te bevorderen. Bijvoorbeeld: fijnmaken, aanmaken met vocht of vruchtensap, en vermengen met gekiemde zaden. Maar nadat de vogels gewend zijn, is het beter droog te voeren. Dat is voordeliger en makkelijker. Ook wordt in warme tijden het voeder niet zuur.

Door het gebruik van Puik Professioneel zaadmengsels, aangevuld met AVM kracht- en opfokvoer, beschikt u over de meest volledige vogelvoedermengsels die er op de markt zijn. Volledig in eiwit, energie, mineralen en vitaminen en in een volledige balans, dus niet te weinig en niet te veel. De ervaringen van kwekers zijn er dan ook naar. Enige reacties van tevreden gebruikers. Kanariëkweker C. en G. uit Soest: "Heel goede kweekresultaten. Beter als voorheen. De groei kan niet beter." Kleur- en postuurkanariëkweker H.S. uit Leeuwarden: "De kleurkanaries hebben dit voer gelijk geaccepteerd. De V + P kanaries accepteerden de AVM korrels na 1 à 2 maanden. Ik heb dit jaar 2' keer zoveel jonge kanaries gekweekt dan normaal met hetzelfde aantal popjes.

Het is nu tijd om over te schakelen op Puik Professioneel zaadmengsels. Puik Professioneel zaadmengsels blijven altijd gelijk in samenstelling en zijn niet gevoelig voor prijsschommelingen op de grondstoffenmarkt. Ook de prijs is de moeite waard te noemen.

Geadviseerde verkoopprijzen:

Parkietenmengeling		
No.1	20 kg	f 35,95
Groparmengeling zonder zonnepit		
No.2	20 kg	f 33,95
Groparmengeling met zonnepit		
No.3	15 kg	f 26,95
Papegaaienmengeling		
No.4	15 kg	f 34,95
Kanariemengeling		
No.5	20 kg	f 35,95
Tropische Vogelsmengeling		
No.6	20 kg	f 36,25

AVM Kracht- en opfokvoer in kiloverpakking:

Grasparkiet en Neophema's		
No.1		f 6,25
Grote parkieten en papegaaien		
No.234		f 6,25
Kanaries en tropische vogels		
No.56		f 6,25

(advertentie)

EKSTERS

Eksters houden ervan om over de grond te huppen. Zijn ze opgewonden, dan klappen ze hun vleugels halfopen en weer dicht. Bij het vechten wordt ook met de vleugels gefladderd. De huppelpasjes kunnen dan tot ruim een halve meter hoge lichtsprongen worden. Ziet men twee eksters op de grond elkaar aanvallen, dan lijkt het door al dat gesprong, beweeg en gefladder of er een aantal vogels bezig is. Dit kan in de duinen nogal eens worden waargenomen.

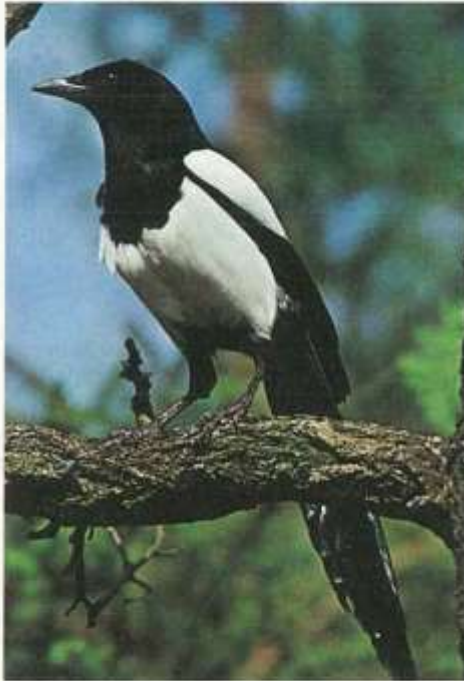

Het gewicht van de ekster bedraagt tweehonderd tot driehonderd gram, ofschoon zijn lichaam niet veel groter is dan dat van de niet meer dan half zo zware merel. Het gewichtsverschil blijkt vooral toe te schrijven te zijn aan de grote kop van de ekster en zijn krachtige poten, tenen en snavel. Tijdens de

aanval is de ekster daarbij bijzonder wendbaar en snel. Zijn vechttaktiek is zeer bijzonder. Wordt de aanval afgeslagen, dan trekt de stoutmoedige vechtjas zich halfvladderend terug buiten het bereik van de vijand. Voortdurend blijft hij echter waakzaam en is hij gereed om onmiddellijk opnieuw te beginnen.

Zo kan een ekster een vlugge stoot geven en zich terugtrekken om zo onverwachts mogelijk weer vlugge slagen toe te brengen. Merkwaardig zijn de ceremoniële samenscholingen, die de eksters vooral in het voorjaar laten zien. Dat zijn grotere groepen dan normaal, die van een half dozijn tot zelfs tweehonderd stuks kunnen variëren. Tot op heden is de betekenis daarvan niet duidelijk geworden, maar het is wel een feit, dat er dan altijd een opvallende opwinding is te constateren. Het moet zeker niet uitgesloten worden geacht, dat het wat met de voortplanting heeft te doen, want de vogels schijnen in de troep paren te vormen. Een grote huwelijksmarkt misschien? Overigens komen die samenscholingen ook wel buiten het broedseizoen voor en kunnen ze dus wel sociaal zijn. De vogels vliegen dan traag wat rond of wippen op de grond of op boomtakken wat op en neer. Ook jagen ze elkaar na, zetten de kopveren op of striken ze juist, nemen bepaalde houdingen aan en heffen ook de staart op, die als een waaijer opengespreid en weer gesloten wordt. In elk geval een indrukwekkende vertoning. In april, aan het begin van de broedtijd bouwt het paartje samen een groot nest in een hoge boom. Het kan ook in een verwilderde heg of een doornstruik worden gelegd en soms zelfs in een telefoonpaal. Als bouw materiaal worden takjes gebruikt, die met modder stevig aan elkaar worden gekit. De bekleding blijkt uit droog gras, haar of dunne worteljes te bestaan. Heel karakteristiek is het koepelvormige dak van doornakjes, dat zich gewoonlijk als bescherming boven het nest bevindt, maar dat ook geheel kan ontbreken. Als regel bestaat het legsel uit vijf of zes, soms zeven of acht (zelden meer) groenblauwe tot groengrijze of geelachtige eieren, die olijfbroen of grijs gevlekt en gespikkeld zijn. Door het vrouwtje wordt zeventien tot achttien dagen gebroed. Ongeveer een maand worden de nestjongen door beide ouders gevoerd. Eén broedsel per jaar. Jonge eksters blijken de borste veren van de ouders te hebben, maar de staart is nog kort. Het menu van de eksters bestaat voornamelijk uit insecten, maar daarnaast

Ekster wildvorm

schijnt hij zo ongeveer van alles te eten: slakken, wormen, kleine slangen, muizen, ratten, jonge konijnen en wat er nog meer van zijn gading mag zijn. Jonge zangvogels worden ook geconsumeerd en bovendien heeft hij een slechte reputatie als eierdief. Hij deinst er zeker niet voor terug om gewond of ziek vee aan te vallen. Bekend is het geval van een troepje eksters dat zich op de wonden van een uitgeputte ezel had gestort. Na het doden van het dier werd gezamenlijk van het lijk gegeten. Adders worden ook aangevallen en gedood en in dit opzicht is de ekster één van de weinige vogels, die dit aandurft. Voor de land- en tuinbouw zijn eksters nuttig, omdat ze veel insecten eten. Ze gaan ook op herten, koeien en schapen zitten om de teken eraf te pikken. Het is dan ook ten onrechte dat er soms op eksters jacht wordt gemaakt. Plantaardig voedsel wordt ook niet versmaad, vooral vruchten als bessen, aardappelen, erwten, noten, eikels, graan en beukebast. Er wordt nogal eens verteld dat de ekster graag schitterende dingen (zilveren lepelletjes en sieraden bijvoorbeeld) wegpakt om die vervolgens te verbergen. Volgens andere deskundigen valt het met de diefstaligheid nogal mee. Jonge eksters worden nogal eens door mensen grootgebracht en bij die tamme of halftamme vogels komt het wel eens voor dat ze een uitgesproken belangstelling hebben voor glimmende voorwerpen en die dan ook verstoppen. De ekster is een opvallende vogel met relatief korte vleugels, een lange staart en een karakteristieke kwetterende roep. Hij behoort tot de familie van de kraaien. Het leefgebied omvat bossen, bebost bouwland en parken. Hij is een echte natuurvolger geworden, die er niet voor terugdeinst om zelfs in de grote steden te nestelen. In de sparsenwouden van de bergen is hij echter in zijn natuurlijke milieu. Hij komt in de bergen tot op een hoogte van 1700 meter voor en kan in

de winter nog wel 400 meter hoger worden aangetroffen. Hij leeft het hele jaar door paarsgewijs en is een echte standvogel te noemen. Als regel ziet men niet meer dan drie van deze vogels bij elkaar, maar bij het slapen gaan en in de winter worden er wel groepen gevormd, die wel uit 500 vogels kunnen bestaan. Bij het dalen wordt de lange staart omhooggehouden en deze komt verder ook niet op de grond. De vogel loopt normaal, maar bij het bekijken van voedsel of een glimmend voorwerp kan hij zijdelings met iets geopende vleugels huppelen, wat een grappig gezicht is. Eksters kunnen door grondroofdieren als vossen worden gedood en zijn ook niet voor grote roofvogels veilig. Toch zijn de verliezen vermoedelijk zeer gering, omdat eksters vlug en behendig zijn en ook uitstekend in staat zijn om zich behoorlijk te verdedigen. Het verenkleed van de ekster lijkt alleen maar op een afstand zwart met wit gekleurd te zijn. Bij wat nauwkeuriger beschouwing blijken de veren overtrokken te zijn met een metaalachtig blauw en groen, dat vooral duidelijk is te zien als de zon erop schijnt. Met de 25 centimeter lange staart mee is de eksters 39 tot 57 (gemiddeld 45) centimeter lang. De snavel is zwart.

In de meeste streken van West Europa wordt de ekster sterk vervolgd, maar (taai als de soort is) werd hij slechts op enige plaatsen uitgeroeid. De grote nesten springen wel duidelijk in het oog, maar worden bij gevaar onmiddellijk verlaten. Een tweede nest kan dan worden gebouwd en eventueel een derde. Door het grote aantal eieren kunnen eventuele verliezen spoedig ongedaan worden gemaakt. In het algemeen vallen eksters minder vaak aan oehoe's, haviken en slechtvalken ten prooi dan kraaien of Vlaamse gaaien. Op een gegeven moment slagen ze erin door hun verblijf in een dekking gevende omgeving en hun manier van vliegen om zich aan hun vijanden te onttrekken. In de folklore speelt de ekster een belangrijke rol. Door waarzeggers werd nogal eens van de ekster gebruik gemaakt om voorspellingen te doen. Speciaal het aantal vogels zou van betekenis zijn. (Eén is verdriet, twee vrolijk gezind, drie een bruiloft, vier een kind, vijf de hemel, zes de hel, zeven dat is een duivelspel.)

Over een witte ekster, vertelt Pieter van der Hooven

Kort geleden werden mijn zwager en ik door een vriend van mij getipt dat er in Friesland bij Rottevalle een witte ekster rond zou vliegen. Als liefhebbers en fotograven van alles wat vliegt in de natuur zijn we ultraard gaan kijken. Inderdaad kregen we de fraaie kleurafwijkende ekster te zien. Bij een boerderij zat een nest waarbij de "witte" naar zeggen thuis zou horen. Van de betreffende boer hoorden we dat de ekster al twee keer in een ekstervangkooi was gevangen, maar omdat hij niet wilde dat deze aparte vogel zou worden afgehaald, was de vogel beide keren weer in vrijheid gesteld. Z'n partner had er het leven echter wel bij ingeschoten, zodat de witte nu vrijgezel was. We hebben enige uren gepoogd de witte ekster te fotograferen, wat echter niet lukte.

Detail vleugeltkening

Omdat inmiddels was geconstateerd dat de witte ekster dezelfde streken had als een normaal gekleurde ekster, en dus ook verzot was op de eieren van de eenden van de buurman, wilde men de vogel eigenlijk toch wel kwijt. Doodmaken vond men echter nog steeds zonde. Ons voorstel om te proberen de vogel te vangen en dan onder te brengen in een volière vond men een goed idee. Het probleem was nu, hoe de vogel te vangen? We verwachtten niet dat de ekster voor de derde keer een vangkooi in zou lopen, maar omdat er een vangkooi beschikbaar was besloten we dit toch maar weer te proberen. Waarschijnlijk omdat de vogel nu ongepaard was, was hij ook minder fanatiek. Toch liep de vogel na enige tijd voor de derde keer de opgestelde vangkooi in. De ekster was duidelijk erg op z'n hoede, maar de drang een vreemde soortgenoot te verjagen won het van z'n angst voor de kooi waar hij toch minder fijne ervaringen mee had opgedaan.

Toen de ekster was gevangen bleek dat het niet om een zuiver witte of een albino ekster ging, maar om een vogel die nog duidelijk pigment bezit had. Alle veren waren vanaf de basis pigmentloos, alleen de staart- en vleugelpennen, alsook de veren van het rugdek en in mindere mate de nek, bezitten nog pigment aan de uiteinden van de veren. Dit is zichtbaar als een zwarte omzoming

aan verder zuiver witte veren. Hoorn- delen en ogen zijn normaal zwart. Na de verzekering dat de vogel niet zou worden afgemaakt, maar ook niet meer zou worden vrijgelaten, mochten we hem meenemen. Thuisgekomen werd deze bij mij in mijn buitenvlucht geplaatst, nadat de zich daarin bevindende jonge japanse meeuwen en bruinborstriet- vinken in het binnenhok waren opgeslo-

Een bruine uitgave van de ekster, eveneens een kleurafwijkend exemplaar zoals die in België door Rudy Driesmans is gefotografeerd.

EKSTERS

Het bovendeek

ten. Afgezien van het eerste kwartier, toen de ekster wat onrustig tegen het gaas opvloog, gedroeg de vogel zich al snel opvallend rustig. Ook het aangeboden voedsel werd al snel opgenomen, waarbij hij verzot bleek op onbevuchte of nietmeer gewenste zebra-vinkeneitjes. Het was me duidelijk dat ikzelf de vogel niet zou houden. De vogel als eenling houden is nutteloos, dan kan hij beter in

een dierentuin worden gehuisvest, zodat er veel meer mensen van kunnen genieten. Het mooiste zou zijn als er serieus mee zou kunnen worden gekweekt, zodat het wellicht mogelijk wordt deze kleurafwijking vast te houden. Na wat telefoontjes werd al snel een enthousiaste kweker gevonden met ervaring op het gebied van gaaien en spreuuwen, die deze uitdaging wel aan-

durde. Inmiddels is de vogel bij deze kweker ondergebracht, waar hij zich redelijk thuis begint te voelen. Uit diverse observaties vermoeden we dat de witte ekster een mannetje is. Niettemin overwegen we endoscopisch geslachtsonderzoek omdat we niet het risico van een verloren kweekselzoen willen lopen. We hebben ook al geprobeerd wat mensen te vinden die enige ervaring hebben met de kweek van eksters. Helaas zijn dit soort mensen niet erg dik gezaaid. Mochten er onder u zijn die enige ervaring met de eksterkweek hebben, dan zouden we graag deze ervaringen van u vernemen. Wellicht draagt één en ander bij tot gunstige kweekresultaten met onze witte ekster.

Ekster wit

Eén ding moet me nog van het hart, wat ons als vogelhouders en vogelkwekers weliswaar wat minder aangaat. Zoals vermeld werd de ekster altijd al min of meer vervolgd. De laatste tijd is er echter een nieuw middel in gebruik om de eksterstand te beperken, de ekstervangkooi, welke ook wij hebben gebruikt. Ik heb de werking verschillende keren gezien. De kooi is zo effectief dat bij goed (???) gebruik in een bepaald gebied de broedpopulatie van de eksters voor 100% kan worden weggevangen. De vangkooi met daarin een vreemde ekster wordt in de buurt van een ekster nest geplaatst. De eksters, territoriaal als ze zijn, reageren hier furieus op en lopen blindelings in de val. Persoonlijk heb ik er niet zo'n probleem mee dat de eksterstand wat "kort" wordt gehouden. Het totaal wegvangen van alle eksters gaat me echter duidelijk te ver. Ondanks z'n onhebbelijkheden is de ekster een vogel die thuishoort in ons landschap !!

Chinese dwergkwartel

Elke vogelliefhebber kent wel een lid van de kwartel-familie. Toch worden ze weinig gehouden en dat is jammer, want de meeste zijn interessante vogels. In dit artikel wil ik U graag wat meer vertellen over kwartels en hoe ook U kwartels kunt houden en veel plezier van deze vogels kunt hebben. Eerst een aantal algemene zaken. De meeste kwartels zijn gemakkelijke vogels, ze vragen geen aparte verzorging. Ze eten zo met de pot mee en als U een volière heeft met meerdere vogels, hebben ze vaak al genoeg aan de restjes zaad en eivoer van de andere vogels. Houdt U de kwartels in een volière waarin maar weinig andere vogels verblijven, dan geeft U de kwartels wat zaad extra. Grit en schoon water moeten ze altijd tot hun beschikking hebben. Als U met kwartels wil kweken, heeft U twee mogelijkheden, n.l. natuurbroed of met een broedmachine.

KWARTELS

Veel kwekers gebruiken een broedmachine omdat gezegd wordt dat ze zelf toch niet willen broeden. Nu, dit is lang niet altijd waar, want U kunt van elke vogel natuurbroed krijgen. U moet dan echter wel zorgen, dat de vogels het ook naar hun zin hebben en voldoende broedrijp zijn. Dit houdt in, dat U de volière zo aan moet passen, dat de vogels er zich geheel in thuis voelen. Zo houden kwartels van een begroeide bodem. Dat is in een binnenvolière wat moeilijk, maar U kunt zich dan behelpen met een aantal bloembakken waar graspollen en struikjes in gezet worden. Voor sommige kwartels is een begroeing niet eens nodig, zij nemen genoeg met een dakpan of een schuine plank, die U in de hoek van de volière zet. U moet wel altijd materiaal verstrekken waarvan ze een nest kunnen maken. Stroojes en grashalmen zijn voor dit doel geschikt. Als U de volière voor de kwartels klaar heeft moet U niet verwachten dat er al direkt zelf gebroed wordt, want de kwartels moeten eerst geheel broedrijp zijn en dat is veelal het eerste jaar nog niet zo. Ze leggen dan wel eieren, maar hun echte broedgevoel is er dan kennelijk nog niet. Soms duurt het wel twee of drie jaar voordat ze zelf gaan broeden, maar U moet ze wel de kans geven en niet gelijk de eieren rapen. Goed, ik kan begrijpen dat U zegt "al die moeite voor een paar jonge kwartels, ik gebruik een broedmachine". Broedmachines zijn er in vele formaten en er zijn verschillende systemen, maar

daar kunt U beter zelf informatie over inwinnen. Bij het gebruik van een broedmachine raap je elke dag de gelegde eieren en bewaart deze op een koele plek. Wel elke dag de eieren draaien, zodat de eierdooier niet tegen de wand gaat plakken. Als U genoeg eieren verzameld heeft, of uiterlijk na zeven dagen, want anders is de kiemkracht te ver teruggeopen, dan legt U de eieren gelijktijdig in de broedmachine. Een derde mogelijkheid is nog, dat U de

eieren aan iemand geeft die al een broedmachine heeft of U kookt de eieren en verwerkt ze door het eivoer.

Voor en nadelen van natuurbroed en de broedmachine.

Natuurbroed voordeel:

- *Het is natuurlijker en bovendien een prachtig gezicht, een hen met kuikens.
- *De kuikens gaan ook eerder zelf broeden.

Japane kwartel

Natuurbroed nadeel:

*Niet zoveel eieren, dus weinig kuikens.
*Erg gevoelig voor storingen, het gaat nogal eens mis.

Broedmachine voordeel:

*Meer eieren dus meer kuikens.
*U heeft het proces zelf onder controle.
*De kuikens zijn veelal tammer (dit komt door de opfok in de kunstmoeder).

Broedmachine nadeel:

*Het natuurlijk broedinstinct loopt terug.

Als U na een succesvolle broedtijd kuikens hebt gekregen, dan is dat een schitterend gezicht; van die kleine hommels die in de volière of in de broedmachine lopen. In de volière moet U opletten dat ze niet door het gaas kunnen en dat er geen diepe waterbak staat waar ze in kunnen verdrinken. Ook moet U goed op het haantje letten of deze niet agressief tegen de kleintjes is. Is dit wel het geval, dan het haantje apart zetten. De kuikens uit de broedmachine plaatst U in een kunstmoeder. Dit is een bak, doos of kast waar verwarming in zit, bijvoorbeeld door een warmtestraler o.i.d. De bodem in zo'n kunstmoeder mag niet glad zijn, want dan hebben de kuikens geen grip. Op de bodem strooit U wat opfokmeel. Water moet er ook zijn. Hiervoor gebruikt U een drinkflesje, waar ze niet in kunnen verdrinken. Naarmate de kuikens ouder worden hebben ze minder warmte nodig. Denkt U er ook aan de kuikens op tijd te ringen!

Nu gaan we de familie eens wat beter bekijken, want er zijn veel soorten. De kwartelfamilie kun je grofweg in drie

Coromandelkwartel

delen splitsen: 1. De kwartels uit de "oude wereld" (Europa, Azië en Afrika). 2. De kwartels uit de "nieuwe wereld" (Noord-, Midden- en Zuid Amerika) en 3. De kwartels uit de warme tropische regenwouden van Oost-Azië en de omliggende eilanden. De kwartels uit groep 1 zijn de bekendste, want wie kent niet de Chinese dwergkwartel en de Japanse kwartel? Verder horen de Europese kwartel (mag niet gehouden worden i.v.m. de vogelwet van 1936), de coromandelkwartel, de harlekijnkwartel en de parelkwartel tot deze groep. Dit zijn de zogenaamde "niet in de volière vliegende kwartels". Zij vliegen alleen in uiterste nood. In het wild vliegen deze kwartels wel, veel zelfs, want het zijn echte trekvogels. Deze groep is het makkelijkst in de omgang, ze stellen geen eisen aan de voeding en kunnen ook goed tegen de kou. Alle kwartels uit deze groep kunt U pro-

bleemloos bij bijna alle vogels in de volière houden. Waar ze niet bij gehouden kunnen worden zijn agaporniden, grasparkieten en bij andere grondvogels. Kwartels uit groep 2 zijn de Amerikaanse kwartels, deze komen meestal uit droge gebieden. Deze kwartels vliegen allemaal, ook in de volière. Dit vliegen doen ze bijna alleen maar tegen de avond als ze een slaapplek opzoeken (veelal de hoogste tak in de volière) en 's morgens als ze van hun slaapplek naar de bodem gaan. Deze kwartels zijn gevoelig voor vocht; zorg dus voor een droge volière. Tegen de kou kunnen ze vrij goed. Aan het voer stellen ze geen eisen, alleen hebben ze wel graag een grotere zaadkorrel. De bekendste leden van deze groep zijn de Virginische boomkwartel en de Californische kuifkwartel. Deze kwartelgroep kan ook bij bijna alle andere vogels gehouden worden met uitzondering van agaporniden, grasparkieten, agressieve grote parkieten en andere grondvogels. Wel moet U er rekening mee houden dat de overige vogels de eerste tijd wat bang zullen zijn als de kwartels gaan vliegen, maar hier zijn ze zo aan gewend en hoeft dus geen beletsel te zijn om deze kwartels te gaan houden. De mooiste gekleurde kwartels vinden we in groep 3, de kwartels uit het warme en vochtige regenwoud. Deze kwartels vliegen ook naar een hoge slaapplek, ze moeten wel goed vorstvrij gehouden worden; een paar graden verwarming is het beste en de bodem moet bedekt zijn met een laag bosgrond of bladeren. De bodem dient ook vochtig gehouden te worden. De voeding van deze kwartels bestaat naast zaden, uit zachtvoer (universeelvoer en fruit) en wat insecten. De be-

Harlekijnkwartel

osel

De

Virginische boomkwartel

kendste vertegenwoordiger uit deze groep is de roulroul of struiskwartel. Deze kwartels kunnen bij dezelfde vogels gehouden worden als de kwartels uit groep 2.

Als afsluiting van dit artikel een opsomming van de momenteel in Nederland gehouden kwartels. Het zal vreemd zijn als U hier geen soort bij zult treffen die U wilt gaan houden. En als U eenmaal een paar kwartels in uw volière heeft weet ik zeker dat U altijd kwartels in de volière wil.

Groep 1:

Chinees dwergkwartel: De kleinste met zijn 11 cm., in diverse kleuren. Gemakkelijk in de omgang en goed mee te kweken. In een onrustige volière blijven ze wat wild.

Japanees kwartel: 17 à 18 cm., in diverse kleuren. Een erg rustige kwartel die veel eieren legt, maar zelf niet broedt.

Coromandel kwartel: 15 cm., blijft altijd schuw en onrustig. Deze kwartel is niet geschikt voor een beginnend liefhebber. Legt weinig eieren. Het haantje is erg mooi getekend.

Harlekijn kwartel: 16 cm., een aardig rustige kwartel die redelijk goed kweekt. Het haantje heeft een mooi kleurcontrast nl. roodbruin met gitzwart.

Madagaskar- of parelkwartel: 23 cm., een rustige kwartel. Ze willen nogal eens dominant zijn.

Groep 2:

Virginische boomkwartel: 22 cm., in diverse kleuren. Een rustige kwartel,

die veel eieren legt. Aan te bevelen voor een beginnend liefhebber.

Mexicaanse boomkwartel: 22 cm., een ondersoort van de Virginische. Een mooie pastelkleurige kwartel, wordt ook aardig tam.

Kortkuif kwartel: 18 cm., een mooi getekende kwartel, die iets onrustig is en die vorstvrij gehouden moet worden.

Zwartmasker kwartel: 18 cm., een rustige kwartel, die vorstvrij gehouden moet worden, erg gevoelig voor vocht.

Blauwschubben kwartel: 21 cm., voor de borst en buik geschubd. Verdraagt vorst, maar kan niet tegen nattigheid. Is iets onrustig.

Californische kuifkwartel: 23 cm., bekend om zijn leuke kuif en parmantige manier van lopen. De haan heeft een kastanjebruine bovenkop. Is wat onrustig. Ze geven aardig veel eieren.

Gambel kwartel: 23 cm., lijkt sprekend op de Californische, maar is lichter van kleur. De haan heeft een roodbruine bovenkop.

Elegant- of Douglas kwartel: 23 cm., heeft een rechte kuif. De haan heeft een mooie druppeltekening en heeft oranje veervelden. Moet vorstvrij gehouden worden.

Bergkwartel: 23 cm., een stevig gebouwde kwartel, die een imposante kuif van 6 cm. heeft. Een rustige kwartel die vorstvrij gehouden moet worden. Er is geen verschil te zien tussen haan en hen.

Groep 3:

Roulroul of struiskwartel: 23 cm., heeft een mooie kleuren combinatie; de haan is staalblauw met groen en heeft een rode kuif, de hen is bruin met groen. Deze kwartel wordt erg tam. Ze moeten verwarmd gehouden worden en de bodem van de volière moet bedekt zijn met een laag bosgrond of met bladeren. Naast normaal zaad moeten ze ook zachtvoer hebben (= universeelvoer met fruit); levend voer hebben ze ook nodig.

Hier wil ik het voclopijg bij laten en ik hoop dat uw interesse voor de kwartels gewekt is.

Tekst: Fred Rönitz
foto's: Cees Scholtz

Californische kuifkwartel

Een onmisbare schakel in de voedselketen

.Voeders voor vogels worden veelal op grond van de acceptatie door de vogel, het uiterlijk, en in mindere mate de smaak, beoordeeld en besproken. Dit is begrijpelijk. Immers het voedsel, meestal in de vorm van zaden en granen, al dan niet gemengd, is voor de liefhebber tastbaar en aanschouwelijk. Minder tastbaar is het begrip voedingswaarde dat een maat is voor de kwaliteit van het voedsel, dus wat dit inhoudelijk waard is. Door analyse van het voedsel wordt de voedingswaarde bepaald. Gelukkig begint het begrip voedingswaarde meer en meer betekenis te krijgen. Aan de vraag of, en in welke mate het voedsel verteerbaar is, wordt nog stilzwijgend voorbij gegaan, terwijl de verteerbaarheid één van de schakels is van de totale voedingsketen. In het algemeen wordt verondersteld dat het voedsel altijd goed verteerd wordt wanneer de vogels het voedsel eten (accepteren) of, omdat anderen hetzelfde voedsel ook gebruiken. En die veronderstelling wordt bekrachtigd door de uitspraak 'het voedsel wordt goed opgenomen en verdragen'. Echter wanneer het voedsel wordt opgenomen betekent dit dat het geaccepteerd is, maar betekent nog niet dat het voedsel goed wordt verteerd.

Voor verschillende vogelsoorten is het verteringsplaatje zeker niet precies hetzelfde, dit vindt zijn oorzaak in de natuurlijke relatie tussen het door moeder natuur in de biotoop (gebied van herkomst) aangeboden voedsel-assortiment en de consument van dat voedsel. Naast een algemene samenhang tussen soort voedsel en het verteringsproces bij bijv. papegaaiachtigen zijn er voor het goed gedijen van de soort specifieke toevoegingen nodig om gezond en in goede conditie te blijven. Deze toevoegingen hangen onverbreekbaar samen met het voedsel-

assortiment binnen de biotoop, waarin de vogelsoort is ontstaan door erfelijke factoren, natuurlijke selectie en aanpassing. **De voor een vogel geëigende natuurlijke voedselsamenstelling staat dus niet los van de soort vogel.** Daarnaast zijn er tussen individuen van éénzelfde soort aantoonbare kleine verschillen; d.w.z. ieder individu reageert op het aangeboden voedsel op zijn eigen wijze. We moeten onze aandacht dus niet alleen richten op de voedingsmiddelen, de samenstelling daarvan en de voedingswaarde, maar eveneens op de veting van de voedselstroom in het vogellichaam. Het laatste is een biochemisch proces. Omdat, zoals zal blijken, de ogenschijnlijk op zichzelf staande voedselverteringsactiviteiten, zoals in de krop, in de maag en in de darmen niet los van elkaar staan, maar interactieve processen zijn, d.w.z. biochemische processen die met elkaar samenhangen en elkaar beïnvloeden, zullen terwille van de duidelijkheid alleen de hoofdlijnen en hun samenhang besproken worden. De daarbij betrokken onderwerpen zijn:

- Waartoe dient het voedsel
- Voedselverbruik
- Het spijsverteringskanaal
- Het verteringsproces
- De functie van bacteriën in het verteringsproces
- Vitaminendepot
- Mineralen en sporenelementen
- Versterken van darmactiviteit

De in deze bijdrage samengebrachte meest kwalitatieve informatie is afkomstig van geraadpleegde literatuur, waarvan een deel is vermeld, en van eigen onderzoek.

Waartoe dient het voedsel

Kritisch beschouwd is het voedsel-

assortiment, zoals dat in gevangenschap aan zaaiers wordt gegeven in de vorm van een melange van gedroogde zaden en granen, hoe goed ook samengesteld, veelal een volledige vervanging van het oorspronkelijke natuurlijke voedselassortiment en brengt zonder extra's vooral de grotere vogelsoorten op den duur in de problemen. Omdat zoals bij papegaaiachtigen, de biologische verschillen niet volledig bekend zijn, scheren wij de soorten binnen deze groep **over één kam** door een min of meer universele zaadmelange samen te stellen die gegeten moet worden. Het is desondanks verheugend dat met dergelijke voedselsamenstellingen toch nog vrij goede resultaten behaald worden. Een aanwijzing dat ook deze soort vogels zich tot op zekere hoogte kunnen aanpassen. De basisvoedingsstoffen zijn eiwitten, vetten en koolhydraten (suikerachtigen). Daarvan zijn de belangrijkste energiedragers de vetten en de koolhydraten. Vet heeft bijna de dubbele voedingswaarde van die van de koolhydraten. Het is derhalve gewenst het vetaandeel in het voedsel beperkt te houden (4-7%).

De vogel gebruikt energie voor:

- Het instand houden van een lichaamstemperatuur van ca. 41° Celcius. Het warmteverlies als gevolg van het temperatuurverschil tussen vogellichaam en omgeving moet voortdurend worden aangevuld. Het is duidelijk dat het lichaamswarmteverlies in ons klimaat 's winters beduidend groter is dan gedurende de zomer.
- Het instand houden van de lichaamsfuncties, zoals hartslag, ademhaling, hersenfuncties, algemene spiertonus, enz.
- De mobiliteit, d.w.z. bewegen, zoals vliegen en lopen. Een vogel die erg

aktief is verbruikt in verhouding aanzienlijk meer energie dan een vogel die praktisch de gehele dag stil zit, zoals bijv. een edelpapegaai.

- Aanleg van een noodzakelijke voedselreserve in de vorm van lichaamsvet bij voldoende voedselaanbod. Oudere individuen hebben dientengevolge onder normale omstandigheden meer vetreserve dan jonge exemplaren.
- Het vormen van eiwit en koolhydraten t.b.v. de eierdooier bij het begin van het kweekseizoen.

Het opgenomen eiwit wordt gebruikt voor:

- Vernieuwing van de cellen van het organisme. Dit gebeurt voortdurend met als zichtbare vorm de verenruil.
- Het vormen van eiwit voor de te leggen eieren in het begin van het kweekseizoen.

Voedselverbruik

Bij de samenstelling van het dagelijkse voedselpakket moeten we bedenken dat een vogel buiten het broedseizoen per etmaal een hoeveelheid voedsel tot zich neemt die meerdendeels bepaald wordt door zijn energieverbruik (Vredenburg, 1986). Dat de vogel daarbij het lekkerste deel als eerst uit

Gemiddelde zuurwaarde in spijsverteringskanaal		
	zuurwaarde pH	werkzame enzymen
krop	4,5	amylase, protease
kliermaag	2,3	aanmaak enzymen, zoals pepsinogeen
spiermaag	1,5	pepsine (intrinsic factor)
dunne darm	4 - 6	trypsine, gal met galzuren taurocholzuur en glycocholzuur

Tabel 1. Gemiddelde zuurwaarde in het spijsverteringskanaal.

het voedsel haalt, spreekt vanzelf. In figuur 1 is het gemiddelde bruto zaadverbruik per etmaal, in procenten van het lichaamsgewicht afgebeeld in relatie tot het lichaamsgewicht van gezonde, volwassen papegaaiachtigen.

Het bij deze bepaling gebruikte voedsel was een zaadmengsel met een voedingswaarde van ca. 14 kJ/gram bruto zaad. Bruto wil zeggen zaad met doppen. De uitkomst heeft betrekking op vogels in de accumulatie (rust) periode

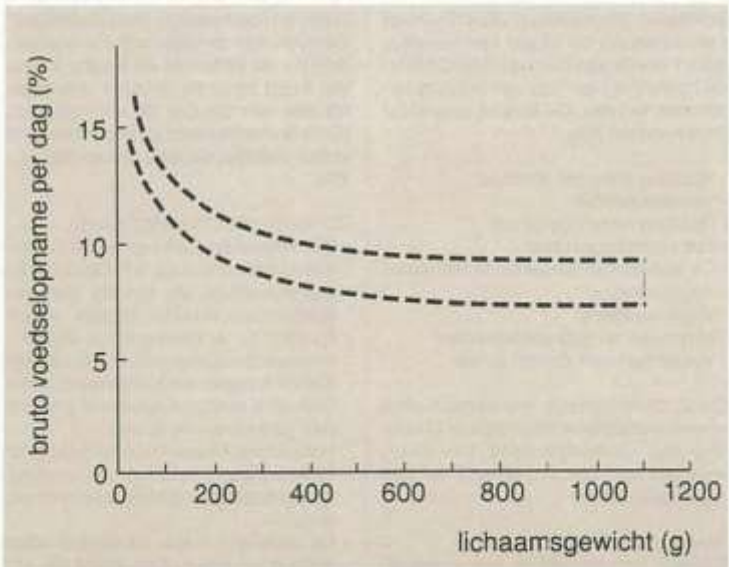
bij een omgevingstemperatuur van omstreeks 14° Celsius.

In deze figuur komt duidelijk naar voren dat kleine vogels (laag lichaamsgewicht) per etmaal in verhouding meer voedsel verbruiken dan de grotere soorten. De hoofdoorzaak is het lichaamswarmteverlies dat bij kleine soorten per gram lichaamsgewicht groter is dan bij de grote soorten. En dat is weer het gevolg van het feit dat een klein lichaam een in verhouding groot lichaamsoppervlak heeft t.o.v. zijn eigen inhoud c.q. lichaamsgewicht. Het leeuwenaandeel van het lichaamswarmteverlies vindt plaats aan het lichaamsoppervlak. In figuur 2 is dit feit met een schematisch voorbeeld verduidelijkt.

Het spijsverteringskanaal

De in het voedsel aanwezige eiwitten, vetten en koolhydraten moeten in een voor het lichaam opneembare en bruikbare vorm worden bewerkt en omgevormd. Alleen dan kunnen zij door de darmwand passeren en in de bloedbaan worden opgenomen. Via de lever gaan de omgevormde voedingsstoffen naar die plaatsen in het organisme, waar zij nodig zijn. Het voor deze bewerkingen geeignende instrument is het spijsverteringskanaal. Deze bewerkingen vormen tezamen een bio-chemisch proces dat verteren wordt genoemd. Zo moeten de in het voedsel aanwezige eiwitten afgebroken worden in aminozuren, de aanwezige vetten in vetzuren en de koolhydraten (waaronder ook zetmeel thuis hoort) in eenvoudige suikers zoals glucose, fructose en galactose. In deze uitgesplitste vorm kunnen de voedingsstoffen de darm-

Figuur 1. De bruto voedselopname per dag in procenten van het lichaamsgewicht. Omdat deze bepaling is uitgevoerd met een zaadmengsel moet onderscheid gemaakt worden tussen zaad en doppen (bruto voedsel) en het eetbare gedeelte, zaad zonder doppen (netto voedsel). Gemiddeld is netto zaad = 0,84 * bruto zaad.

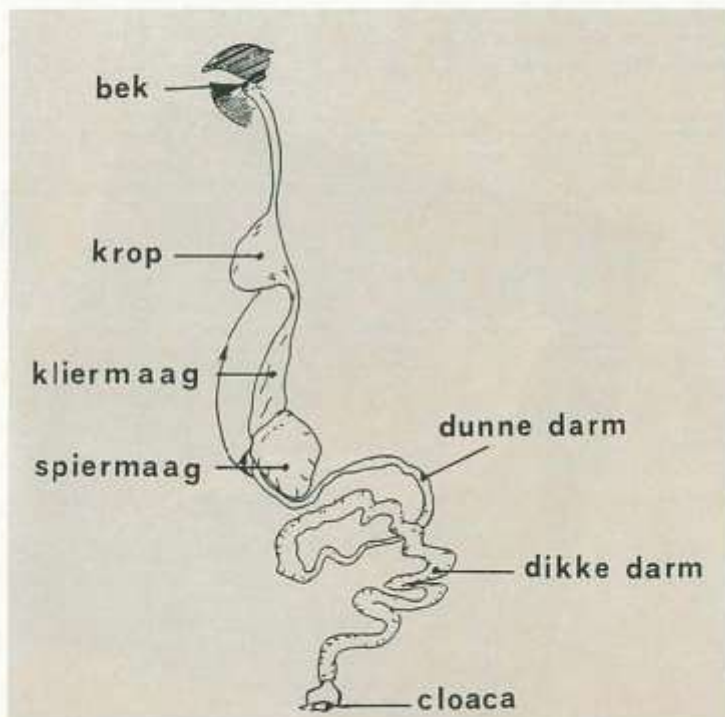

Warmteverlies via lichaamsoppervlak

- Omgeving onttrekt warmte aan het lichaam.
- Hoe kleiner het lichaam (hoe minder lichaamsgewicht), des te minder warmte kan het lichaam bij de heersende lichaamstemperatuur bevatten.
- Hoe groter het oppervlak t.o.v. de inhoud (gewicht), des te groter het warmteverlies en dus sneller afgekoeld.

Figuur 2. Warmteverlies via het lichaamsoppervlak. Deze voorstelling maakt duidelijk dat een klein lichaam in verhouding tot zijn inhoud of gewicht een veel groter oppervlak heeft, en daarom in verhouding meer warmte verliest als een groot lichaam, dat in verhouding tot zijn inhoud (gewicht) een kleiner oppervlak heeft.

Figuur 3. Globale voorstelling van het spijsverteringskanaal. De gekleurde lijnen symboliseren de onderlinge beïnvloeding via het zenuwstelsel.

wand wel passeren om vervolgens in de bloedbaan te worden opgenomen. De aminozuren zijn inde lever het substraat (materiaal) voor de lichaamseiwit-synthese. Opdat het voedsel zo nuttig mogelijk kan worden gebruikt is een goede verteerbaarheid of afbreekbaarheid van groot belang.

Om dat te bereiken wordt het in de krop opgeslagen voedsel daar voorverteerd en in de spiermaag en darmen verder bewerkt tot een voor opname geschikte vorm. In figuur 3 is het spijsverteringskanaal afgebeeld. Het bestaat uit een aantal functioneel verschillende delen, zoals de krop, de kliermaag, de spiermaag, de dunne en de dikke darm. Hun zuurmilieu is onderling verschillend en heeft een eigen specifieke zuurwaarde, die o.a. optimaal is voor de daar werkende enzymen.

Tabel 1 geeft een beperkte opsomming van de zojuist genoemde elementen van het spijsverteringskanaal met de daar bijbehorende gemiddelde zuurwaarde en enkele daar werkzame enzymen en dergelijke. Wat de functie van de enzymen in dit verband is wordt verderop in deze bijdrage behandeld. Ondanks de verschillen beïnvloeden de elementen elkaar zoals het volgende voorbeeld duidelijk maakt. De spiermaag heeft een sterk zuurmilieu (pH = 1,5). Het voedsel in deze maag zal dus ook aanzienlijk zuur zijn. Wanneer een zure voedselprop uit de spiermaag in de dunne darm komt waar de zuurwaarde Ph = 5 à 6 is, wordt daar terplekke de zuurwaarde tijdelijk lager dan in de tabel 1 aangegeven waarde. Dit is voor de maaguitgang het signaal om zich te sluiten en voor de krop het signaal om een nieuwe voedselprop door te laten. Het daarvoor benodigde signaal wordt via het zenuwstelsel aan de krop doorgegeven.

Kweekselectie.

Tot op heden hebben wij vóór en nadelen betreffende het kweken in afzonderlijke broedkooien met steeds één koppel apart, alsmede kweek met meer dan één koppel vogels tegelijk in grotere kooien onder de loupe genomen. Wij hebben gezien dat er zelfs bij de kleinbehuisde vogelliefhebbers vrijwel altijd voldoende ruimte vrij te maken is om met enkele koppeltjes kleurkanaries een fantastische vrijetijdsbesteding te creëren. Wij weten ook, dat de kosten van materiaal alsmede kosten van aan te kopen vogels, niet hoog hoeven te zijn en dat er met wat preventieve maatregelen betreffende het voorkomen van ziekten, weinig risico's aan de kleurkanariekweek kleven.

In het vorige artikel hebben wij het o.a. gehad over een eerste selectie. De **kwantitatieve resultaten** zijn aan de hand van de kweekkaartnotities bekend maar wat veel belangrijker is en waar wij naar streven zijn **kwalitatieve resultaten**, de waarde dus die wij aan bepaalde exemplaren uit erkende kleurslagen mogen toekennen. Daarvoor is een **tweede selectie** nodig die nu, uit de vogels die na de eerste schifting zijn overgebleven, geleidelijk aan kan volgen. Dat is geen makkelijke aangelegenheid, een vogel naar waarde beoordelen kan alléén als de beoordelaar voldoende kennis van zaken heeft. Je hoort leken dan ook wel eens met de nodige verbazing zeggen, dat ze niet begrijpen waarom een bepaalde vogel, die ze zelf nu juist zo mooi vinden, op een tentoonstelling geen hoge waardering heeft gekregen. Ja, dat bedoelen wij dan als wij zeggen, dat de beoordelaar kennis van zaken moet hebben, hij moet de eisen kennen die voor betreffende kleurslag zijn opgesteld. En daar heeft mooi vinden van een bepaald exemplaar niet veel mee te maken. Gelukkig zijn er voor iedereen die dat wenst, standaardisen te bekomen waarin per erkende kleurslag normen zijn vastgelegd alsmede regels en voorschriften, waaraan zo'n vogel in die kleurslag moet voldoen. De liefhebber die zich daarin verdiept komt snel tot de ontdekking, dat hetgeen bij die ene kleurslag eis is, in een andere kleurslag juist **niet** is toegestaan. Enige kennisname van die standaardisen is **voor elke serieuze kweker** van kleurkanaries van groot belang, immers **gericht kweken waarbij kwaliteit voorop staat** kan de liefhebber veel voldoening

schenken. Maar gericht en kwalitatief succesvol kweken is uitsluitend mogelijk als men weet, aan welke eisen de nateelt moet voldoen. Alhoewel een goede kweekvogel vaak geen tentoonstellingskampioen zal zijn, ligt er toch een duidelijk raakvlak tussen de kwaliteit waarop wij kweekvogels dienen te selekteren en het eisenpakket dat gesteld wordt aan tentoonstellingsvogels. Uiteraard worden genoemde standaardisen van groot belang zodra

de liefhebber zijn vogels inschrijft voor deelname aan een show, aan zo'n gebeurtenis gaat immers een keuring vooraf en de kormeester is verplicht, aan de hand van diezelfde standardeisen, zijn beoordeling en waardering, dit laatste uitgedrukt in punten, op een keurbrief tot uitdrukking te brengen. De liefhebber kan zelf, zodra hij zich enige kennis van de standardeisen eigen heeft gemaakt, waarschijnlijk nog niet volledig maar toch zeker wel enigzins beoordelen, of hij daadwerkelijk van **kwalitatief kweekresultaat** mag spreken. Het aangewezen tijdstip voor zo'n vergaande selectie is niet eerder dan het moment, dat de inmiddels volgroeide vogels die de eerste selectie moeiteloos doorstonden, de rui volledig achter de rug hebben. Door middel van voltooide rui hebben ze het jeugdkleed volledig afgelegd, ze tonen hun nieuwe verenpak en hun ware kleur. Na eerder be-

Goudgroen

sproken eerste selectie zijn de conditioneel niet hoog scorende vogels, evenals die niet de vereiste vorm, afmeting, formaat en/of volume hadden, afgevoerd. Nu worden kleur, houding, gedrag en karakter, alsmede het verenpak, kritisch getoetst. Dit is **geen** fluitje van een cent, zelfs niet voor de ervaren liefhebber die, naar wij mogen aannemen, al wat feeling heeft. Als wij kweekvogels selekteren moet dat op **kwaliteitsverbetering** gericht zijn, de te verwachten nakomelingen moeten kwalitatief aan de normen en voorschriften van de standaardisen voldoen. De kweekvogels op zich, waarmee wij dat doel voor de nateelt willen bereiken, zullen meestal niet geheel aan die standaardisen voldoen, m.a.w. goede kweekvogels zijn nog geen goede tentoonstellingsvogels en dat geldt ook omgekeerd. Juiste selectie op kleur is uiteraard uitsluitend mogelijk als er voldoende kennis is betreffende de eisen die, voor zowel hoofd- als bijkleur, aan die kleurslag gesteld zijn. Invloeden van buitenaf kunnen soms een positieve, maar ook op bepaalde kleuren een uiterst negatieve uitwerking hebben. Denk aan de voordelen van zonlicht voor b.v. in een buitenvolière verblijvende vogels behorende tot de groenserie. Door rechtstreeks contact met het zonlicht zal het laatste restje **ongewenst bruinbezit in deze kleurslag**, sterk reduceren of mogelijk spoedig geheel verdwenen zijn. Het **tegenovergestelde** geldt voor vogels uit de isabel en bruinserie,

hierv.w.b. de kleur alleen maar nadelen als die aan zonlicht worden blootgesteld. Ondanks de gunstige invloed van zonlicht m.b.t. gezondheid van vogels is het i.v.m. vergaande ongewenste opbrekking, voor vogels uit deze serie's, toch raadzaam, zonlicht buiten hun bereik te houden. Selectie op houding, gedrag en karakter hebben veel met elkaar te maken. De schuwe vogel zal zich nooit rustig gedragen waardoor er ook nooit van een kalme, fiere en uitdagende houding sprake zal zijn. Ook zal er nooit rust heersen in de omgeving van vogels met agressief karakter. Het is aan te bevelen om zowel voor kweekvogels als voor tentoonstellingsvogels, hierop streng te letten en deze voor beide groepen liefst niet in te zetten. Schuwe vogels zijn ook in de broedkool vervelende exemplaren die meestal minimaal of soms uitgesproken kweekresultaten geven. Ook speelt de kwaliteit van de bevedering een belangrijke rol. Minimale en te schriële bevedering vinden wij vaak bij ultra intensieve vogels. Maar daartegen kunnen wij, liefhebbers, zelf wat doen. Bij zorgvuldig samengestelde kweekparen mogen nooit beide partners een sterke intensiefactor bezitten, is één van de partners noemenswaardig minder intensief dan is de kans op niet begerenswaardige ultra intensieve nakomelingen niet groot. Gekrulde nekveren, spreidstaart, te lange of te

losse dijveren en niet goed gesloten rugdek-bevedering ontstaan eveneens dikwijls uit ondeskundig samengestelde kweekparen. Fouten als hier genoemd zijn soms erfelijk, de slecht gesloten rugdekbevedering b.v. zien wij nog al eens bij vogels uit de isabelserie. De intensiefactor kunnen wij daarbij overigens meestal buiten beschouwing laten. Te lange bevedering ontstaat dikwijls bij vogels, waarvan de beide ouders in het bezit waren van lange bevedering, schimmelvogels dus. Het spreekwoord "mooie veren maken mooie vogels" moeten wij bij elke selectie in de gaten houden, een mooie vogel met slecht verenpak bestaat niet. Dat er een raakvlak ligt tussen eisen die wij moeten stellen aan kweekvogels en eisen die gesteld worden aan tentoonstellingsvogels, zal iedereen wel duidelijk zijn. Als de inzender van tentoonstellingsvogels uit de groenserie bijvoorbeeld, laat in het seizoen op de keurbrief in de rubriek "kleur" een hogere waardering ontvangt dan enige tijd eerder in dat seizoen, kan dat soms verklaarbaar zijn door genoemde invloeden van buitenaf zoals zonlicht en verblijf van betreffende vogels in een buitenvolière. Het laatste restje bruin zal pas geheel verdwenen zijn als de rui volledig verleden tijd is maar ook, de glans op het verenpak komt bij de gezonde vogel meestal laat in het seizoen. Bij de veel jongere en ook bij de minder gezonde vogel zal die glans ontbreken, van laatstgenoemde zal het verenpak vrijwel nooit goed aaneengesloten zitten, van strakke bevedering is dan ook geen sprake. Bij tentoonstellingsvogels zijn dat resp. plus of min punten en bij het selekteren van kweekvogels zijn dat punten, die wij niet over het hoofd mogen zien. Of de liefhebber wel of niet aan tentoonstellingen meedoet, het is in elk geval aan te raden, kweekselectie toe te passen volgens de normen en richtlijnen als genoemd in de standaardisen. Vogel-liefhebbers, die zich dagelijks bezig houden met het observeren van hun vogels, zijn eigenlijk constant bezig met selectie. Deze liefhebbers zullen zich ook aan die exemplaren, die zich steeds onrustig gedragen, snel ergeren. Onrust is vaak aangeboren en het advies is dus deze vogels uit te selekteren. Als eerder genoemde raadgevingen opgevolgd zijn, is dat streng selekteren ook geen enkel probleem v.w.b. het aantal aan te houden kweekvogels, wij zouden bij de eerste selectie immers ruim voldoende vogels houden met een aantal reserve's en dat komt nu van pas. Over samenstellen van kweekparen spoedig meer.

Agaat

SIALIA'S

Prof.dr. Anthonie Stolk

Is bij vogels de voortplanting al enigszins gevorderd, dan kan het gedrag heel anders zijn dan aan het begin. Neem bijvoorbeeld de bergsialia *Sialia currucoides*, een fraaie blauwe vogel uit westelijk Noord Amerika, die bekend is om zijn monogamie (één vrouwtje per man). Als een echte man verdedigt hij het territorium, het eigen gebied, en gaat in zijn ijver daarbij zo ver van huis, dat intussen een rivaal het vrouwtje op het pasgebouwde nest kan bezoeken. Keert de rechtmatige eigenaar terug jaagt hij niet alleen de indringer weg, maar geeft ook zijn overspelig vrouwtje een veeg uit de pan. Het kan zelfs gebeuren dat hij ook haar verjaagt, waarna het broeden met een ander vrouwtje wordt voortgezet. Zijn er al eieren gelegd, dan wordt de infiltrant wel aangevallen, maar laat de man het eigen vrouwtje met rust.

Een klein verschil dat bij nader inzien van grote betekenis blijkt te zijn en ons een kijkje achter de schermen geeft / gunt in de werkplaats van moeder natuur. Wat is namelijk het geval? Uiteraard is het doelmatig om bij mannelijke indringers actief te zijn en agressief te reageren. Het zijn immers altijd voedselconcurrenten en in het broedseizoen rivalen wat de partner betreft. Nuttig is ook om de niet-te-vertrouwer, vreemdgaande partner te verjagen en een betrouwbaarder vrouwtje uit te kiezen, zolang dit aan het begin van het broedseizoen nog mogelijk is. Is het echter later te laat, dan is het zaak het 'overspelige' vrouwtje toch maar te accepteren. Bij verdrijving zou het mannetje immers in de korte tijd die hem rest, geen ander vrouwtje kunnen krijgen. In het berggebied waar deze sialia leeft, is de voortplantingsperiode zeer kort, zodat de tijd ontbreekt om midden in de zomer opnieuw met broeden te beginnen. Op die manier wordt om praktische redenen maar wat door de vingers gezien. De overlevingskansen voor de soort blijken hier centraal te staan en er wordt duidelijk gestreefd om die zo groot mogelijk te maken. Het volgende geval geeft een aardige kijk op de belangen die hier in het spel zijn. Het betreft een proefneming, waarbij sialia's als holenbroeders aan nestkastjes werden gewend en tot broeden konden worden gebracht. Op een gegeven moment werden de echte vaders door stiefvaders vervangen. Die trokken bij de onbestorven weduwen in, waarna ze vrijwel niets bleken te doen om te helpen bij het grootbrengen van de jongen of anderszins hun partner bij te staan. Ze deden niet mee om bij dreigend gevaar alarm te slaan en vertikten het ook om voedsel te halen. Om precies te zijn liet één op de vijftiengestig vogels in noodgevallen de alarmkreet horen en hielp hij met het voeden van de jongen, zoals de echte vader dit zou hebben gedaan. De stiefjongen liet men tenminste nog in leven, maar daarmee is alles gezegd. Misschien was hier eigen belang in het spel. Zou een vrouwtje een kindermoord ontdekken, dan kon ze het mannetje later wel eens niet als broedpartner willen accepteren. Wil men tot paring komen, dan moet verdraag-

zaamheid toch wel als eerste voorwaarde worden beschouwd. Een tekort aan nestgelegenheid is waarschijnlijk de reden, dat de weduwen werden geaccepteerd. Op zichzelf is een maagdelijke bruid te verkiezen boven een weduwe met jongen en ook al zijn er eerst kortgeleden eieren gelegd, dan is ze evenmin een goede partij. Onbewust gaat het de sialia-man immers om zijn eigen erfelijke eigenschappen in de komende geslachten te continueren en daar komt als stiefvader helemaal niets van terecht. De weduwen mogen met het oog op hun bezit / onroerend goed (nestkastje!) ogenschijnlijk een goede partij zijn, maar voor wie verder kijkt; dan zijn neus lang is, is dit goed beschouwd maar schijn. Het enige pluspunt is hierin gelegen, dat hij in het komende broedseizoen een echte vader kan zijn en daarom loont het de moeite om een tijdlang voor stiefvader te spelen. In aansluiting hieraan nog wat praktische gegevens. De sialia's behoren met de roodstaarten van het geslacht *Phoenicurus* tot de familie van de vliegenvangers *Muscicapidae*. Ze lijken wat de lichaamsvorm betreft op de roodstaarten en zijn grotendeels blauw. Er zijn drie soorten bekend. Allereerst de bergsialia *Sialia currucoides* uit westelijk Noord Amerika en Canada. Signalement: Blauwe bovendelen. Grijsblauwe borst, keel en zijden. Flanken, buik en anaalstreek witachtig met bleekblauwe waas. Poten en snavel zwart, bruine ogen. Het vrouwtje is voornamelijk grijsbruin. Lichtere onderdelen. Buik en anaalstreek witachtig. Matblauwe slaggennen en staart. De jonge vogels lijken op het vrouwtje, maar zijn wat witter aan de keel. Onderdelen en de rug met lichte isabelkleurige vlekken en strepen. Staart en buitenste slaggennen met dofblauwe waas. Die kleur is bij de jonge mannetjes wat meer uitgesproken. De vrouwtjes van de verschillende soorten sialia's lijken sterk op elkaar, maar toch is het vrouwtje van de bergsialia goed te herkennen aan de slanke gestalte en de meer opgerichte houding. Vervolgens de roodkeelsialia *Sialia sialis*, een vijftien tot achttien centimeter lange vogel uit het gemiddelde oosten van Noord Amerika en Zuid Canada. Signalement: Indigo-

blauwe bovenzijde met kop. Bruinachtige keel, borst, flanken en onderzijde. Witachtige buik. Zwarte snavel en poten; bruine ogen. Het donkere vrouwtje is matter van kleur en heeft een meer grijsachtige bovenkant. Jonge vogels bruin met lichtere isabelkleurige vlekken. Staart en slagpennen blauw. Jonge mannetjes hebben diepblauwe staarten. Tenslotte de Mexicaanse sialia *Sialia mexicana*, die ongeveer dezelfde woongebieden heeft en tot in Brits Columbia voorkomt. Alle bovengenoemde inclusief de kop zijn diep purperblauw. Een brede kastanjebruine band loopt over de rug. Kastanjebruine borst en flanken. Lichte grijsblauwe buik. Het vrouwtje is dofter en bleker van kleur. De rugband is nooit kastanjekeurig en soms bruin. Lichtgrijze keel met blauwe waas. Borst en flanken grijsbruin. Zes rassen worden onderscheiden, waarbij de kleurverschillen slechts gering blijken te zijn. In principe kan men zeggen dat de drie sialiasoorten over het Amerikaanse continent tot in Canada zijn verspreid. Karakteristiek zijn de ronde lijsterachtige koppen en grote ogen. De poten zijn na verhouding kort en de staart en vleugel lang. De bewegingen op de grond blijken als gevolg daarvan minder vlug dan die van de echte lijsters te zijn. Insekten worden in de vlucht op vliegenvangermanier buitgemaakt en ook in hun verdere gedragingen en houding doen de sialia's sterk aan vliegenvangers denken. Indrukwekkend is de hofmakerij, waarbij het mannetje een stijve houding aanneemt en de gedeeltelijk gespreide vleugels laat trillen. Op die manier wordt met de schitterende blauwe bovengedeelten gepronkt. Dit blijkt een grote betekenis voor de signaalcommunicatie te hebben en op die manier wordt de balts een ingewikkeld vraag-en-antwoordspel, dat bij een bevredigend verloop de paring tot gevolg heeft. Heel karakteristiek is de geschenkoverdracht, waarbij door het mannetje voedsel of een blad wordt aangeboden. Hij wil daar als het ware mee zeggen, dat hij goed in staat is om voedsel te verzamelen en ook op het gebied van nestbouw van wanten weet. Intussen fladdert hij vlak boven het vrouwtje en raakt hij de rug van zijn partner met zijn pootjes aan, als ze niet onmiddellijk zijn geschenk aanvaardt. Je zou zeggen dat hij dan wat ongeduldig begint te worden. Genesteld wordt

op zeer verschillende plaatsen. Zowel boomholten en hollen in muren en telegraafpalen kunnen hiervoor worden gebruikt, alsook nestkastjes, die in tuinen en parken aan bomen zijn opgehangen. Is het woongebied droog en dor, dan lijkt het wel dat men met ieder hol tevreden is, dat maar een zekere bescherming kan bieden. Schuw zijn sialia's niet en mensen worden zeker niet gemedend. Men zou eerder zeggen dat hun nabijheid op prijs wordt gesteld. Als bouwmaterialen worden mos, bladeren en grashalmen gebruikt. De binnenbekleding van de kom bestaat uit fijnere grassen. Het legsel bestaat uit vier tot zes blauwachtige eitjes. De broedduur bedraagt twee weken, waarbij slechts het vrouwtje actief is. Nestperiode twee tot drie weken. Het voeren door de ouders gaat dan nog ongeveer een week door en dan worden de jongen in staat geacht om zichzelf te kunnen voeden. Per seizoen kunnen twee of drie broedsels worden grootgebracht. Begint het vrouwtje met een nieuw broedsel, dan neemt het mannetje de zorg over het eerste over. De jongen worden met insecten grootgebracht en ook voor de volwassen vogels blijkt het voedsel hoofdzakelijk uit insecten te bestaan. Verder worden ook bessen en andere zachte vruchten gegeten, alsmede onkruidzaden. Sialia's kunnen in de volière tot voortplanting worden gebracht. Mits een tochtvrije ruimte aanwezig is, kunnen deze sterke vogels het hele jaar door in een onverwarmde volière verblijven. Als voedsel wordt een goed insectenetersmengsel verstrekt, dat met geraspte appel of wortel wordt aangevuld. Steeds moeten insecten in ruime mate beschikbaar zijn, waaronder vlinders, kevers, mierenpoppen en spinnen. Voor het grootbrengen van vijf jongen zijn ongeveer vijftienhonderd insecten per dag vereist; geen kleinigheid bijgevolg. Eventueel zijn de jongen met meelwormen en maden groot te brengen, maar het ligt voor de hand dat wat variatie op dit punt wel te verkiezen is. Als nestgelegenheid worden nestkastjes voor lief genomen, maar persoonlijk verkiezen wij een flinke boom-

stronk, waarin enige geschikte hollen aanwezig zijn. De balts van het mannetje kan hevig zijn. Is het vrouwtje niet onmiddellijk bereid om te nestelen, dan kan hij haar fel opjagen en haar klem zetten in een hoek. Het is dan ook zaak om voor een dichte beplanting te zorgen, waarin allerlei schuilmogelijkheden aanwezig zijn. Kunnen beide partners het niet direct met elkaar vinden, dan moeten ze in een dubbele kooi worden geplaatst, waarbij de dieren door tralies van elkaar gescheiden zijn en elkaar alleen maar kunnen zien. Op die manier raken de dieren aan elkaar gewend en zal het wel niet lang meer duren, dat het mannetje het vrouwtje door de tralies heen begint te voeren. De paarvorming is dan gelukt en dan is de tijd gekomen om de dieren zonder risico in de broedvolière te plaatsen. Sialia's zijn trekvogels, die dan ook tegen de winter onrustig worden. Daar in die periode conflicten tussen de partners kunnen ontstaan, doet men er goed aan om ze in de wintermaanden tot het volgende broedseizoen gescheiden te houden. Overigens kan men soms wel degelijk alle vogels van hetzelfde geslacht samen laten overwinteren. Ook van de oude moeten jonge vogels worden onderscheiden, zodra deze volkomen zelfstandig zijn geworden. In de dierentuin van Londen werden de eerste broedresultaten met de Canadese sialia *Sialia sialis* behaald. De eerste broedresultaten met de bergsialia *Sialia currucoides* werden in Engeland in 1938 verkregen. Ook werden enige kruisingen tot stand gebracht met deze soort en de Mexicaanse sialia *Sialia mexicana*.

Literatuur

Power, Harry W., Mountain bluebirds: Experimental Evidence Against Altruism.

Science, 189: 142 - 143, 1975.

KWEEKERVARINGEN MET

Leefgebied van de guayaquils in Ecuador.

De vogels houden zich op in verschillende biotopen, van loofbossen en met dichte struiken begroeide vlakten tot geheel open woestijnachtige gebieden. Hoe het moge zijn het is altijd droog tropisch. In kleine groepjes trekken ze, althans buiten de broedperiode, op en ze zijn waargenomen in zowel laag gelegen gebieden als tot op hoogten van zo'n 2500 meter. Er is in de literatuur nauwelijks iets te vinden over hun voedings- en broedgewoonten en dat is op z'n minst opvallend.

K. van der Meijs in Hilvarenbeek, heeft er vrij lang over gedaan om enkele exemplaren van deze fraaie soort te bekomen. Al jarenlange ervaringen met het houden en vooral ook kweken van andere aratingasoorten zoals goudvoorhoofd, mais, weddels en anderen, gingen de zinnen staan op de guayaquils. Na verloop van tijd had hij zich vier exemplaren kunnen aanschaffen waarbij er drie waren waarvan het geslacht niet bekend was. Het waren waarschijnlijk allemaal importvogels die enige tijd 'zwervend' zijn geweest. Hoe dan ook, een endoscopisch onderzoek bracht zekerheid, twee mannen en twee poppen; geluk derhalve. De twee exemplaren die het al van stond af aan kennelijk goed met elkaar konden vinden werden uiteraard in een vluchtje gezet en het stel wat overbleef in een andere vlucht. Met dat laatste stel ging het niet geweldig, het klikte zogezegd

De Guayaquilparkiet, *Aratinga erythrogenys*, is 33 cm groot en komt voor in Zuidwest Ecuador en Noordwest Peru. Er zijn geen ondersoorten beschreven, het is ook een relatief klein verspreidingsgebied waar ze domicilie hebben. Een uiterlijk verschil tussen de beide sexen is niet als vaststaand aan te geven. Wel is het rood aan de kop per vogel variabel zodat als inderdaad vast staat wat de man en wat het vrouwtje is, deze wel zijn te onderscheiden, althans wanneer ze paarsgewijs in de volière worden gehouden. Nog even wat de naamgeving betreft, ze worden ook wel Roodkop aratinga genoemd, waarmee een deel van hun uiterlijke verschijningsvorm raak wordt getypeerd maar desalniettemin tot enige verwarring kan leiden want er zijn meer groene aratinga's met een rode kopbevedering.

niet. De man joeg aanhoudend achter de pop aan, er heerste geen rust. De situatie werd eerst eens aangekeken in de hoop dat het na verloop van enige tijd beter zou gaan. De vogels werden gehuisvest in vluchten van 4 m lang, 0,90 m breed en 2 m hoog, waarvan de helft geheel was beschut. Volgens de dierenarts, die ze ter vaststelling van hun geslacht had onderzocht, waren de vogels broedrijp maar het duurde toch nog tot mei 1988, nadat ze de winter 87/88 goed hadden doorstaan, eer ze duidelijk agressiever werden en ook overdag regelmatig in het broedblok zaten. Op 20 juni 1988 was het eerste ei gelegd, op 22 juni gevolgd door een tweede ei. Ze waren alle twee bevrucht en nadat ze ongeveer 23 dagen waren bebroed, zijn twee jongen geboren. Op de 12e dag zijn de jonge vogels geringd; ringmaat 7mm. Toen de jongen 55 dagen oud waren vlogen ze uit. De jongen waren nagenoeg helemaal groen van kleur, een enkel rood veertje sierde de kop al en de ondervleugels zijn rood. Het andere koppel accordeerde niet, kwam derhalve ook niet tot voortplanting. De vogels kwamen heel goed de winter van 88/89 door ondanks dat ze rond de kerstdagen ook nog eens in een andere nieuw gebouwde vlucht werden geplaatst. Het eerste koppel, dat eerst een natuurbroedblok had van 50 cm middellijn en 80 cm hoog, kreeg er een nestkast bij van 25 x 25 x 50 cm, omdat in het natuurblok moeilijk nestcontrole

DE GUAYAQUIL PARKIET

was uit te oefenen. De nestkast werd ook wat hoger gehangen en gelukkig al snel door de vogels geaccepteerd. Op 14 juni werd daarin het eerste ei gelegd gevolgd door nog 3. Drie van de vier eieren bleken later bevrucht te zijn en daaruit zijn ook jongen geboren. Koppel 2 toonde nog steeds geen genegenheid voor elkaar en vandaar dat de pop bij de jongen van 1988 werd geplaatst. Met een van die twee jongen had ze al heel gauw een wat intenser contact. De andere jonge vogel is toen uitgevangen en bij de man van koppel 2 geplaatst. Ook dat klikte niet en zijn ze wat later elk apart gehuisvest. Hoe het met het nieuw gevormde paar zal gaan, moet worden afgewacht. Het ziet er vooralsnog positief uit.

Als voedsel krijgen de guayaquils een mengeling zaden voor grote parkieten, wat papegaaienvoer, brood, eivoer, appel, rozebottels, gekiemd zaad, wat katjang met PT-food en wortel. Groenvoer hebben ze alleen opgenomen toen er jongen waren.

Het zijn levenslustige, plezierige vogels om te houden. Ze zijn, als er jongen zijn daar erg zorgzaam voor en, in tegenstelling tot wat hun uiterlijk doet denken, het zijn geen knagers.

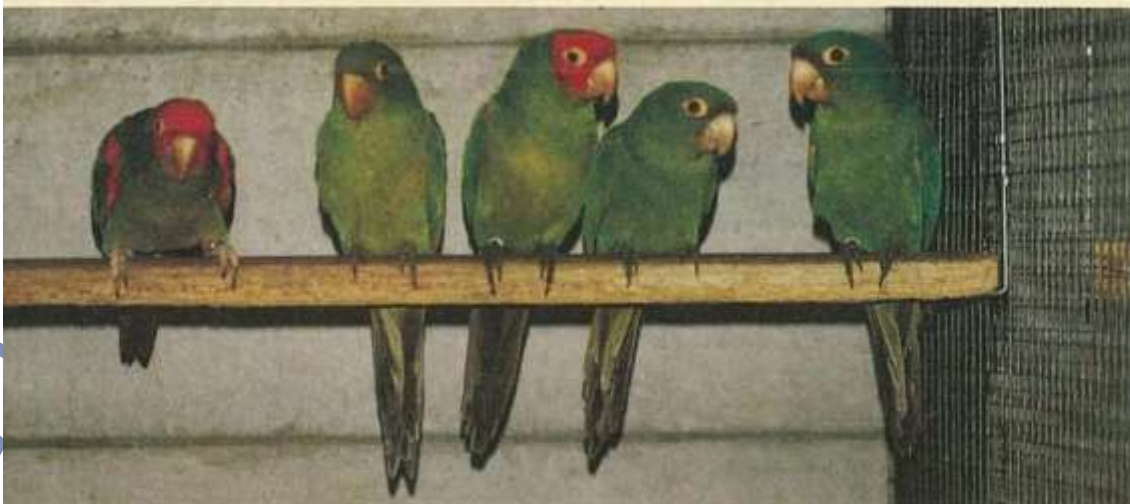
Tekst: Cevab

Foto's: H.Müller en K.v.d.Meijjs

Volwassen guayaquilparkiet

Ouderpaar met drie jongen

Huismussen kweken als liefhebberij

Bij veel mensen is de huismus geen populaire volièrevogel. Deels is dit terecht, deels ook ten onrechte. Vast staat evenwel dat de huismus hard op weg is een volledig gedomesticeerde vogel te worden. Kijken we eerst naar de minder aangename aspecten.

Allereerst is de huismus te gewoon; het verenkleed lijkt op het eerste gezicht niet uit te blinken in schoonheid. De zang stelt weinig voor. Een huismus blijkt in de volièrre allesbehalve tam te worden. De gekweekte jongen zullen doorgaans geen fortuin opleveren en helaas zijn er nogal wat kwekers die uitsluitend kostbare vogels in hun volièrre willen hebben; ze houden meer van het geld dat de vogels opbrengen dan van de vogels zelf. Huismussen zijn helaas geen ideale tentoonstellingsvogels; ook dit aspect verdient overweging. Daar tegenover staan ook meer positieve eigenschappen. Huismussen leren hun verzorger goed kennen. Alles wat regelmatig gebeurt veroorzaakt geen enkele paniek en het wordt volledig geaccepteerd. Het verenkleed blijkt bij nader inzien helemaal niet zo saai te zijn. Trouwens als men uitgekeken dreigt te raken op het normale kleed, zijn er nog volop mogelijkheden in de mutantenkweek. Vooropgesteld dient te worden dat men over enige ruimte dient te beschikken. Een volièrre voor huismussen zal toch wel 3x2x1 (meter; lxxhxb) moeten meten. Een dichte achterwand geeft bescherming en rust. Het dak zal voor een derde overdekt moeten zijn. Nestgelegenheid kan ook achterin worden opgehangen, half-open of met een gat van 3,5 cm. Zelfs een bos takken wordt als nestgelegenheid gebruikt, want huismussen zijn zeer wel in staat een vrij nest te bouwen. Dit is te verklaren uit hun verwantschap met de weervogels. Het voedsel levert weinig problemen op. Een huismus eet in principe veel granen en dit ook in de vorm van brood. Zelfs legkorrel wordt gegeten. We moeten er evenwel goed op letten dat, hoewel we het tegendeel zouden verwachten, huismussen uiterst conservatief zijn. Iets nieuws wordt prompt geweigerd. Zelfs hetzelfde voer in een andere bak aangeboden, kan al

grote problemen opleveren, met name bij een groep jonge vogels. De conclusie ligt dan ook voor de hand dat de slimheid van de huismus in feite neerkomt op aangeleerd gedrag; gevoerd. ze worden zozeggend al lerende even brutaal als hun ouders. Als harde zaden worden aangeboden, beginnen ze eerst witzaad te eten, daarna ongepelde rijst, vervolgens millets, boekweit en tenslotte pas granen van eigen bodem. Deze zijn namelijk te hard. Indien men de granen weekt wordt er weinig onderscheid gemaakt. De jongen worden gevoerd met insekten en tamelijk vochtig eivoer. Grote insekten als meelwormen en zelfs volgroeide treksprinkhanen worden op maat gebeten en aldus gevoerd. Dit is merkwaardig, veel vogels passen niet de insekten zelf maar hun zoekwijze aan, aan de capaciteit van de bek van de jonge vogels. Huismussen kweken het beste paarsgewijs. Soms lukt het ook meer poppen bij één man. Mannen zijn niet eenkennig; ook in de natuur komt veelwijverij voor. De pop evenwel is uiterst kieskeurig en trouw. De meeste poppen zijn slechts met moeite te wennen aan een andere man, hetgeen inhoudt dat men goed moet overdenken welke man men bij een jonge pop plaatst. Bij mutaties (waarover later) leidt dit tot steeds dezelfde problemen, immers men schaft zich een pop aan, kweekt een split-zoon en tracht die dan terug te paren aan de moeder. Dat nu lukt doorgaans niet. Dit verklaart wellicht ook waarom er van betrekkelijk nieuw geslachtsgebonden mutaties er zo weinig mannen zijn. (Satinet bijv.) Wil men huismussen tentoonstellen, dan zal men ze al vroeg aan de tentoonstellingskooi moeten wennen. Helaas zijn dergelijke vogels en met name de mannen voor verdere kweek niet meer zo geschikt. Ze zijn verkeerd ingeprint en gestoord in hun gedrag. Te overwegen zou zijn jonge vogels met

regelmatige tussenpozen op te kooien en ze tussendoor bij soortgenoten te zetten. Bij keurmeesters zou er wat meer begrip getoond moeten worden bij de keuring. Huismussen zijn nu eenmaal anders dan kanaries of zebra-vinken. De rui is wat afwijkend van wat we gewend zijn bij veel andere vogels. Mussen ruien het eerste jaar al het gehele verenkleed. Voor tentoonstellers biedt dit natuurlijk voordelen, nieuwe veren zijn mooier dan oude. Jonge huismussen moeten tot na de rui ESB3 of iets dergelijks krijgen in de halve dosering. Ze zijn uitermate gevoelig voor coccidiose en nog erger voor lankesterella. Bovendien moeten ze geënt worden tegen pokken. Het zal bij het enten opvallen dat mussen een bijzonder taale huid hebben, de entnaald lijkt bot. Het is zaak de vleugel bij het enten goed te steunen. Als ringmaat is 2,9 mm bruikbaar. Iets groter zou beter zijn (3,0 mm). Mussen ringen valt tegen, men heeft niet veel speling en de tenen zijn kort en het loopbeen is dik. Men moet er wat ervaring in krijgen. Het beste is aan de late kant te ringen, eind 4e, begin 5e dag. De duim moet zér voorzichtig uit de ring geplukt worden. Een lage ring is erg prettig (4 mm hoog in plaats van 5 mm). Ik zei dat de huismus hard op weg is een volledig gedomesticeerde vogel te worden. Hoewel het aantal kwekers van deze vogel gering is, is er al een uitgebreid scala van mutaties voorhanden. De naamgeving voor deze mutaties is hier en daar wel een probleem, omdat er geen vergelijkbare mutatie bij bijvoorbeeld de kanarie bestaat. De namen van de mutaties geef ik dan onder enig voorbehoud. Bekend zijn mij de volgende mutaties: bruinagaat, pastel, albino, satinet en "isabelpastel". Het zijn alle geslachtsgebonden verervende kleurafwijkingen. Ze zijn recessief ten opzichte van de wildkleur. Opaal en bont vererven vrij en recessief, zwartmasker en phaeo ver-

erven vrij en dominant. Een paar opmerkingen over enkele van de genoemde mutaties: 1. isabelpastel is één eigenschap. Het is geen klassieke isabel (uit agaath en bruin). De vogel lijkt op een isabelpastel kanarie. 2. pastel bestaat in meer vormen. De jongen vliegen erg lichtgekleurd uit en worden donkerder na de rui. De rand van de veer is donkerder dan het middenveld. 3. Phaeo, bij alle vormen een witte veer met een bruine rand. Er zijn echter verschillen zowel in genotype als in fenotype. Sommige phaeo's vliegen uit met een kleur als iets tussen agaath en bruin in, maar meer gevlekt. Het worden na de rui "zwarte" phaeo's, met veel bruin dus. Andere vliegen lichter uit en blijven na de rui ook licht, maar niet zo licht als de derde vorm, deze vliegt praktisch wit uit en is na de rui een mooie heldere phaeo; prachtig gemarmerd. Omdat deze vormen (waarschijnlijk) alle dominant vererven, kan men ze dubbel op een vogel fokken. Men heeft dan een fokzuivere phaeo. Deze is heel licht, neigt naar wit, maar de typische phaeo-tekening blijft erigszins aanwezig. Het is niet uitgesloten dat er ook een phaeo mutant vrij en recessief vererft. Helaas is dit voorlopig niet duidelijk. In het verleden paarde men helaas vaak verschillende typen aan elkaar. 4. Zwartmasker, de pop is vrijwel wit met een lichte oogstreep en wat grijs rond de snavel, de man lijkt vuil te zijn rond de snavel en laat verder vrijwel overal wit zien. Zwartmasker kan men ook dubbel op één vogel aantreffen. De mus wordt praktisch wit, zeker de pop. De man vertoont nog een grijze bef en een oogstreep. Tot zover mijn opmerkingen over enkele mutaties. Men kan natuurlijk mutaties combineren. Bijvoorbeeld zwartmasker (enkel of dubbel) en phaeo (enkel of dubbel). Zo'n vogel zal steeds meer wit worden. Andere combinaties zijn natuurlijk ook mogelijk. Of combinaties interessant, dus mooi zijn, is wel min of meer te voorspellen. Een verrassing is natuurlijk niet uitgesloten. Wat mooi is, is een kwestie van smaak. Huiswassen geven met ringmussen vruchtbare nakomelingen.

In principe zou men dus mutaties van de huismus in de ringmus in kunnen fokken. Helaas is de ringmus in Nederland niet aangewezen als kooivogel, hetgeen inhoudt dat men wat dit betreft in Nederland zeer beperkt is in het introduceren van huismus eigenschappen in de ringmus. De huismus zelf valt onder de vogelwet, maar is onvoorwaardelijk onbeschermd. Tenslotte iets over de wetenschappelijke naamgeving. Ik bepaal me tot de bekendste (ondersoorten):

Grzimeck. *Passer domesticus* met als ondersoorten: *Passer domesticus domesticus*. *Passer domesticus hispaniolensis*. *Passer domesticus italiae*.

The Checklist. *Passer domesticus domesticus*. *Passer hispaniolensis*. *Passer hispaniolensis italiae*.

Jaarsma v.d. Plas. Zelfde classificatie als de checklist.

Johnston: *Passer domesticus*. *Passer hispaniolensis*. *Passer italiae*.

Summers-Smith. *Passer domesticus domesticus*. *Passer hispaniolensis hispaniolensis*. *Passer hispaniolensis italiae*.

In volgorde: huismus, Spaanse mus, Italiaanse mus. Het is duidelijk dat de geleerden het er niet bepaald over eens zijn. Mijn conclusie luidt dat er voldoende verwarring bestaat om te rechtvaardigen dat men alle drie deze huiswassen in de volière mag houden.

Peter Otten

Ringmus

isabel

De

Tekst: G.M.EssenberG.

Foto: C.Scholtz/Stoelwinder

De vogels van China

Soort en herkomst;

China heeft vele soorten duiven, woud-duiven, vruchtenduiven maar ook tortels. Van deze tortels zijn er vele wijdverspreid over de gehele Oude Wereld. Deze vogels meten allemaal ongeveer 30 cm, zij hebben een vrij lange staart en hebben vaak vrij goed ontwikkelde sierveren in de halsstreek. Er zijn ongeveer 16 soorten in Azië, Afrika en Europa. Tortelduiven passen zich vrij gemakkelijk aan. De parelhalsduif is wijdverspreid uitgezet in grote delen van de wereld. Zelfs in Nieuw Zeeland maar ook in Californië zie je deze vogels in de natuur rondscharrelen. Een echte Chinese tortel is wel de Chinese parelhalsduif uit Oost China. Deze vogel meet ongeveer 30 tot 35 cm. Hij is gemakkelijk te herkennen aan zijn zwartwitte halstekening die als parels zijn hals versieren. De bovendelen van deze vogel zijn lichtbruin, de grote vleugelveren grijs. Het onderlichaam is heel zacht rose van kleur. De staart is asbruin, buitenste staartpennen zijn wit, de kop is grijsblauw, de snavel bruinig en de poten en ogen rood.

Voeding:

Deze vogels leven bij voorkeur langs de bosranden, maar ook zijn ze veel bij de mensen te vinden. In China eten zij veel

rijst uit de plantages, maar ook vele andere soorten zaden nemen zij tot zich. Naast deze zaden eten zij vele soorten bessen. Levend voer staat echter niet bij deze vogels op de menukaart.

Voortplanting;

Zoals alle duiven maken zij ook een slordig duivennest van diverse takjes e.d. Deze nesten vinden we vaak hoog in een struik of boom op hoogten van 2 - 12 m. Het vrouwtje legt 2 witte eieren die ongeveer 14 dagen bebroed worden. De jongen worden gevoed met de bekende kropmelk. Op een leeftijd van ongeveer 16 dagen vliegen zij uit. Buiten de broedtijd zwerven de duiven in grote groepen rond.

Epiloog;

In China zijn deze vogels al eeuwen zeer geliefde kooivogels, die door hun liefdelijke gekoer een speciale band met de mens heeft gekregen. Ook in ons land worden deze vogels bij de liefhebbers gehouden. In 1987 werd een eerste fok gemeld en werd door de NBvV hiervoor een oorkonde gegeven. Het betrof echter een kleine parelhalsduif *Streptopelia ch. suratensis*, zie foto, uit India. Echter nog niet de beschreven soort maar hierop zullen we ook wel niet lang hoeven te wachten. Al met al, een zeer fraaie tortelduif die best eens beschreven mocht worden en zeer zeker paste in mijn reeks over Chinese vogels.

De volière van de maand

Sinds ongeveer 14 jaar houd ik mij bezig met de vogelhobby. In de beginjaren was de buitenvolière ± 5 x groter dan het nachthok, het geheel was meer bedoeld als gezelschapsvolière. Later toen de kweek wat gericht werd beoefend, werd allengs de binnenvlucht groter en de buitenvlucht wat kleiner. Ik heb in de afgelopen jaren reeds verschillende soorten vogels gehouden zoals, zebra-vinken, japanse meeuwen, bandvinken, indigovinken en diverse Australische en Afrikaanse prachtvinken, enkele neophemasoorten, catharina parkieten en gepigmenteerde kanaries zoals agaats en groen. Al enige jaren kweek ik nu geel en geelvoor kanaries met vrij redelijk succes, daarnaast heb ik 1 paar aymara parkieten en enkele koppels diamantvinken. De volière die U op bij-

gaande foto's ziet afgebeeld is het resultaat van ± 4 maanden noeste arbeid in de vrije uren.

Foto 1 laat het vooraanzicht van de binnen- en buitenvolière zien. De buitenvolière heeft als afmeting 2,00 m breed, 2,50 m lang en 2,50 m. hoog oflopend naar 2 m., waarin een vijvertje en twee plantenbakken met enkele coniferen. De buitenvolière is gemakkelijk vanuit de binnenvolière te betreden, zie **foto 2**. De binnenvolière heeft een totale oppervlakte van ± 12 m², waarvan de vluchten incl. broedkooien ± 6 m² in beslag namen. De foto's 3 en 4 spreken voor zich.

Het geheel staat op een gemetselde fundering van ± 60 cm diep. Ook een

gevelkachel en aanrecht (koud water) zijn aanwezig. De broedkooien (6) hebben als afmeting 3 x 60 cm br. en 3 x 95 cm br. - 40 cm. diep en 40 cm. hoog incl. tropen en kanariebroedkooitjes. Ik denk dat ik me de komende jaren wat meer op tropen ga toeleggen die ook in broedkooien zijn te houden. Ik beleef nog steeds veel plezier aan deze hobby.

D.G.van Vuure- Ermelo

osel

De /

VIES

In een voliére waren een ekster *Pica pica* en een roek *Corvus frugilegus* ondergebracht. Men bood in een proef de roek een *Zygaena* vlinder aan, die tot de familie van de bloeddropjes *Zygaenidae* behoort en als bijzonder slecht van smaak bekend is. Tot de bloeddropjes behoort de Sint Jansvlinder *Zygaena filipendula*, alsmede *Zygaena trifolii* en *Zygaena carniolica*. Zonder uitzondering smaken ze vies en met het oog daarop zijn ze van felle alarmkleuren voorzien en is een langzame vlucht voor hen voldoende. Ze willen als het ware zeggen dat hun smaak afschuwelijk is en men ziet dan ook nooit dat ze door een vogel worden gegeten. Wordt de vogel echter met de kennis dienaangaande geboren of wordt dit geleerd en zal hij door schade en schande wijs moeten worden? Om op dit punt een bijdrage te leveren werd het experiment met de roek en de *Zygaena* vlinder ingezet.

De reactie van de roek was zeer merkwaardig. Na de vlinder opgepikt te hebben, maakt hij hem stuk door de kop af te bijten en de vleugels uit te trekken. Voor korte tijd nam hij de vlinder in de bek. Vervolgens rende hij enige seconden in het rond en stopte daarbij steeds, om zijn snavel af te vegen aan een steen of een stok die hij tegenkwam of om in het koude gras te pikken. Gelijktijdig droop het speeksel uit zijn snavel. Af en toe spreidde hij de vleugels uit, alsof hij iets bijterds of scherp in de bek had.

Duidelijk was de roek opgewonden door de onprettige ervaring die hij had opgedaan en niet gemakkelijk zou vergeten. De drukke bewegingen en het schoonvegen van de snavel gingen nog enige minuten door. Blijkbaar uit kwaadheid viel hij telkens de ekster aan en zat hij hem met venijnige snavel pikken achterna. Overigens kreeg men sterk de indruk dat de roek voor de eerste maal met een *Zygaena* vlinder in contact kwam. Hij bleek het in elk geval geen tweede keer te doen.

Wilt u keurmeester worden bij de NBvV ?

In 1991 start weer een opleiding voor KEURMEESTER TROPISCHE VOGELS e.d. Om in aanmerking te komen voor deze opleiding moet u ouder zijn dan 18 jaar, reeds vijf jaar tropische vogels hebben gekweekt of gehouden en met deze vogels ook aan tentoonstellingen hebben meegedaan. U moet ook over voldoende vrije tijd kunnen beschikken om de lessen te volgen en om later een redelijk aantal keuringen te verrichten. Om toegelaten te worden tot de opleiding zal er door de TC-tropische vogels een test worden afgenomen. U moet dan blijk geven over een behoorlijke vogelkennis te beschikken alle vogelsoorten de opleiding betreffende. Maar ook moet u blijk geven op de hoogte te zijn van de organisatie van de NBvV. De opleiding voor keurmeester zal, afhankelijk van het aantal toegelaten aspirantkeurmeesters, zo veel mogelijk regionaal plaats vinden. Bij een te gering aantal toegelaten aspiranten - zodat geen regio's te vormen zijn - zal de opleiding centraal plaatsvinden in het midden van het land. De cursusduur is drie jaar, met omstreeks 13 cursusedagen per jaar op zaterdag. Naast deze lessen dient men ook veel aan zelfstudie te doen. In het eerste cursusjaar worden alle tropische vogels

en parkietachtigen globaal behandeld. Dit jaar wordt afgesloten met een schriftelijk- en praktisch tentamen. Gedurende de opleiding is men verplicht om minimaal 5 keuringen per keurseizoen in de praktijk mee te maken (zogenoemde bijzitting) bij enkele Bondskeurmeesters van de NBvV. In januari 1994 wordt de cursus afgerond met een examen. Bij het met goed gevolg afleggen van dit examen is men bevoegd om alle tropische vogels en parkietachtigen die genoemd worden in het vraagprogramma van de NBvV - m.u.v. de grasparkieten - te keuren. Na voltooiën van deze basisopleiding bestaat de mogelijkheid om een vervolgopleiding te volgen betreffende één speciale groep vogels. De hele opleiding is voor wat betreft de reis- en verblijfkosten, studieboeken en standardeisen op rekening van de cursist. Na het met goed gevolg voltooiën van de opleiding worden de standardeisen vergoed. Indien u geïnteresseerd bent in deze opleiding kunt u zich (UITSLUITEND SCHRIFTELIJK) opgeven bij

P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3763 CN Soest. Uw aanmelding moet op 1 december ontvangen zijn.

GESLAAGDE KWEEK MET DE ROULROUL

In gezelschap van een paartje Japanse nachtegalen en een paar grijskaplijsters, bewonen ook een paartje roulrouls de vlucht; schitterende vogels overigens. In de winter zijn de vogels binnen, eind mei laat ik ze weer verhuizen naar de buitenvlucht. Die vlucht is 2 x 2 meter en ruim beplant met allerlei groen waardoor de onderlaag lekker dicht is gegroeid. De bodem is voorzien van een dikke laag bosgrond en bladeren. Ergens had ik een mandje geplaatst op de bodem, met de bedoeling dat de roulrouls daarin een nestje zouden maken, maar ze keken er niet naar om. Hadden trouwens helemaal nog geen interesse om zich voort te planten. Begin juni veranderde dat, het mannetje begon steeds meer meelwormen en andere insecten aan het hennetje over te dragen en ik nam ook enkele paringen waar. Kort nadien werd er van allerlei plantaardig materiaal een schitterend nest gemaakt, overigens niet in het mandje. Het was een prachtig gezicht om te zien hoe de haan het nestmateriaal achter over zich heen gooit waar het dan door het hennetje werd opgenomen en gebruikt; zij bouwt alleen! In twee dagen had zij het nest klaar, het was van boven helemaal overdekt, net een tunnel. Drie dagen later was het eerste ei gelegd en vervolgens om de dag een tot het legsel vier stuks tekde. Hierna is de hen gaan broeden en 18-20 dagen later waren er drie schitterende jongen. Het vierde ei is niet uitgekomen, jong dood in de dop. Nu ik dit schrijf zijn de jongen 14 dagen oud en hebben ze al warm maar ook kouder weer goed doorstaan. De haan is bij zijn gezin kunnen blijven en dat gaat tot op heden prima, geen gepik of ander agressief gedrag. Hij helpt ook de kuikens te voeden, een mooi gezicht wanneer de ouders dat vanuit de zijkant van de snavel aan de jongen overgeven. Ik voer Sivo start, CèDè universeel, gedroogde insecten, buffalwormpjes, geknipte meelwormen en stukjes appel. Dit alles eerst goed door elkaar gemengd.

Tekst: Nico Koudijs
Foto: C.Scholtz

De Z

Aratinga solstitialis (Linne)

Beschrijving

Lengte 30 cm. De volwassen vogels zijn over het algemeen geel gekleurd met oranje tinten op het voorhoofd, de kopzijden, het lagere gedeelte van de buik, de stuit en de onderrug. De onderste staartdekveren zijn groen getint met geel. De mantel, de kleine en middelste boven- en ondervleugeldeveren zijn variabel geel getekend met groen. De secundaire dekveren zijn groen, de buitenste baarden van de eerste dekveren blauw, de grote- en kleine slagpennen groen. De bovenzijde van de staart is olijfgroen, besproeid met blauw. De onderzijde van de staart en de vliegveren zijn olijfgrijs, de snavel, poten en de iris donkerbruin.

De jonge vogels zijn goed van hun ouders te onderscheiden. Zij hebben een groene kruin, evenals bovenrug en schouders, met op de hoeken lichtgroen, rood getinte stuit en onderrug. De bovenste staartdekveren zijn groen met een gele tint. Zij hebben een groene keel, terwijl de borst en buik oranje is. De onderste staartdekveren zijn groen. De bovenste vleugeldeveren zijn eveneens groen met gele hoeken en de snavel is bleker.

Verspreiding

Ze komen voor op de Guiana's, in uiterst zuidoostelijk Venezuela en noordoostelijk Brazilië, in Romaima, noordelijk Amazonas en Para. Deze vogels bezoeken vaak de open bossen, savannen en palmbossen, waarbij zij over het algemeen in groepen worden waargenomen. Zij voeden zich met zaden, vruchten, bessen en waarschijnlijk ook met bloesems. Het zijn luidruchtige vogels die een snelle en directe vlucht hebben. Hun roep bestaat uit een schel, keelklankachtige krijs, die een aantal keren wordt herhaald. Over nestgewoonten in het wild zijn geen gegevens bekend.

In de Volière

In het voorjaar van 1983 ben ik met mijn hobby begonnen. Eerst is er een volière gebouwd. De afmetingen van deze volière zijn, lengte 5,20 m, breedte 5,00 m,

onparkiet

Door C.A.J. de Hoon

hoogte 2,50 m en onderverdeeld in naast elkaar gesitueerde 3 m diepe buitenrennen, een binnenhok van 1,25 m en een gang van 75 cm. Alle rennen zijn ongeveer 85 cm breed en 2 m hoog terwijl de voorkant van het hok 50 cm hoger is dan de ren waardoor de parkieten zich beter kunnen beschermen tegen de kou.

Diezelfde zomer kocht ik mijn eerste Engelse grasparkieten bij een bekende kweker en hij adviseerde mij om met matige kwaliteit te beginnen omdat ik nog maar weinig kennis en ervaring had. In het najaar van 1983 wilde ik uitbreiden met grote parkieten. Daarvoor heb ik contact gezocht met een medeliefhebber te Best. Ik ben daar gaan kijken en met wat inlichtingen en advies van deze ben ik tot een keuze gekomen. Daarbij waren ook de zonparkieten, deze zijn mooi en kleurrijk, maar ze zijn wel luidruchtig, zodat ze voor een dichtbebouwde omgeving minder geschikt zijn. Mijn zonparkieten zijn in 1982 geboren en het is een onverwant goed koppel.

Het onderscheid tussen man en pop is eigenlijk niet te zien maar met een beetje geluk is het wel mogelijk. Daar ze vleespoten hebben is het goed om een nestblok in het binnenhok te hangen met de bedoeling dat ze daar gebruik van maken om het bevroren van de tenen te voorkomen. Mijn gekochte zonparkieten zijn er gelukkig direct gebruik van gaan maken. De maten van zo'n nestblok zijn hoogte 50 cm, breedte 25 cm en een vliegopening van 6 1/2 cm doorsnee. Het nestmateriaal bestaat uit gehakseld wilgenhout.

Na 3 jaar wachten, ze waren dus 4 jaar oud, hadden mijn zonparkieten nog steeds geen eieren gelegd. Veel vogelliefhebbers zeiden dan ook dat het geen koppel was. Daarom heb ik in 1986 wederom contact opgenomen met die liefhebber en die was bereid voor mij de zonparkieten te laten seksen. Ze werden opgehaald en teruggebracht door hem en het resultaat van het seksen was een man en een pop, een koppel dus. Er zat voor mij niets anders op dan maar wachten. En ja hoor, in het voorjaar van 1987 begon er leven in de brouwerij te komen. Begin april begonnen ze te paren op een manier die je bij anderen niet ziet

met uitzondering van nog een soort is mij verteld.

Het eerste ei werd gelegd op 25 april en verder nog op 27 april, 29 april en 1 mei. Hiervan waren er drie bevrucht, twee eieren kwamen op 21 mei uit en een op 23 mei. De eerste twee eieren had ik geraapt en toen het derde ei gelegd was heb ik de eerste twee teruggelegd. De jonge zonparkieten groeiden voor spoedig op. Eind augustus zijn ze apart gezet. Het was opvallend dat de ouders er erg goed mee om bleven gaan, er vonden geen gevechten plaats. Na een maand begonnen ze opnieuw eieren te leggen en wel op 22 september, 24 september en 28 september maar die waren allemaal onbevrucht.

In april 1988 hebben ze weer vier eieren gelegd, ongeveer dezelfde data als vo-

rig jaar, waarvan één onbevrucht, en er zijn drie jongen groot gekomen. In 1989 ware er al drie jonge zonparkieten groot gekomen, toen ze op 10 september weer vier bevruchte eieren hadden, die inmiddels ook weer uitgekomen zijn en waarvan de jongen goed zijn ontwikkeld.

Voeding

Hun voedsel bestaat dagelijks uit een kwartdeel van een normale grote appel, die hebben ze heel graag. Daarnaast gewoon groot parkietenzaad, wat aangevuld met zonnepitten in de kweek- en winterperiode en dagelijks een eetlepel eivoer.

Ringen

Het ringen van de vogels geschiedt op een leeftijd van ongeveer 10 dagen met een ring van 6,0 mm.

HALFZIJDERS

Bij het zien van de foto van de zebra-vink zal het waarschijnlijk niet direct opvallen dat die zebra-vink een rariteit is. Nu ik u daarop gewezen heb ziet u het wel. Aan de ene kant draagt de zebra-vink de uitmonstering van een man en aan de andere kant die van een pop. Of het een man of een pop is weet ik niet, ik durf dat niet te zeggen. De foto van de grasparkiet spreekt duidelijker taal, alhoewel. In elk geval is het net als de zebra-vink ook een zogenaamde halfzijder. Maar wat is een halfzijder en hoe ontstaat die.

De factoren die een vogel een andere kleur of tekening geven dan de wildvorm, noemt men mutaties. Een mutatie is een veroorzaker van een verandering van de oorspronkelijke eigenschap. Het aangename van mutaties is dat door middel van een gerichte kweek die nieuwe ontstane variaties vermeerderd kunnen worden, gecopieerd zoals men dat tegenwoordig noemt. Mutaties liggen dus erfelijk vast. Die erf-factoren zijn gelegd in de ei-en in de zaadcellen van de vogels. Bij de bevruchting smelt een eicel van de pop samen met de zaadcel van de man met als gevolg dat zowel de eigenschappen van de pop als van de man in het nieuwe leven verenigd zijn. Mutaties moeten dus in het erf-factorenbezit van de ouders aanwezig zijn om in hun nageslacht, de jongen, tot uiting te komen. In dit geval praten wij over 'split' voor een bepaald kenmerk. Bij de oudervogels of de over-of de over-over grootouders moet in het verleden eens een verandering in het factorenbezit zijn opgetreden en deze verandering is aan de jongen doorgegeven en op een gegeven moment werd

die verandering zichtbaar. Zoals gezegd smelten eicel en zaadcel samen en daaruit groeit een nieuw leven. Dat groeien gaat door verdubbeling van de eerst samengesmolten cel. Vervolgens vindt de verdubbeling van de twee nieuwe cellen plaats, daarna verdubbeling van de vier cellen enz. enz. Op een gegeven moment krijgen de nieuwe cellen een functie en heel populair zouden we kunnen zeggen dat een deel van de cellen voor de linkerheft van de vogel zorgt en een deel voor de rechterheft. Waar die cellen ook heengaan, welke functie ze ook hebben of krijgen, ze zijn allemaal ontstaan uit die eerste cel, de samengesmolten ei-en zaadcel. Dat houdt dus in dat de informatie die de cellen bij zich dragen allemaal indentiek is. Het gevolg is dat onze vogels er links net zo uitzien als rechts. Bij de halfzijders koopt dit verhaal niet, bij deze is er tijdens de celvermeerdering dan ook wat gebeurd. De oorspronkelijke informatie heeft tijdens de vermeerdering, bijvoorbeeld na de vierde vermeerdering, in een van de dan onstane cellen een verandering ondergaan. Het gevolg hiervan is dat de linkerheft er anders kan uitzien dan de rechterheft, omdat in de ene helft de oorspronkelijke informatie veranderd is en in de andere helft is deze informatie niet veranderd of aangetast. Of zo'n verandering tot uiting komt, zoals bij de afgebeelde vogels het geval is, hangt af van de aard van de mutatie; dominant of recessief, geslachtsgebonden of autosomaal. Halfzijders zijn bij alle vogels mogelijk. Persoonlijk heb ik jaren geleden in Amsterdam een kanarie gezien die aan de ene kant groen en aan de andere kant blauw was. Ook eens een grasparkiet gezien die geel, groen, wit en blauw was. Het verschijnsel halfzijder is niet erfelijk vast te leggen omdat de mutatie zich niet in de geslachtscellen bevindt. Of er met een halfzijder verder is te kweken durf ik niet met zekerheid te zeggen.

Tekst naar Hans Klören
Foto's: Ton de Bruin en
Jan Blasman

Mijn ervaring met pluiskapga

osel

De

gaaien (*Cyanocorax chrysops*)

Vier jaar geleden kocht ik bij een importeur twee van deze gaaien, in de hoop dat het een koppel zou zijn. De vogels werden eerst gehuisvest in een nieuwe volière van 6 m lang, 1,50 m breed en 2 m hoog, met aan beide kanten een nachthok. Ook nadat ik enige weken later een koppel witkuifgaailijsters in dezelfde volière losliet, konden de pluiskappen het uitstekend met elkaar vinden. Uit het baltsgedrag maakte ik op het met een man en een pop van doen te hebben.

In de literatuur kan ik maar heel weinig vinden over deze vogels, met nestgelegenheid moest dus worden gekokt. Zowel buiten als binnen heb ik plankjes en kastjes gemaakt en takjes, wortels, sisal enz. verstrekt. Hoewel er druk met één speciaal takje van het ene hok naar het andere werd gesjouwd, kwam er geen nest. Uiteindelijk werden in een tentoonstellings-kooitje, waarvan ik het frontje had verwijderd en was opgehangen in een nachthok, eieren gelegd op de kale houten bodem. Na enkele dagen heen en weer te zijn geroild, waren de eieren plotseling weer weg. In een plankje, dat op de bodem van de "nestgelegenheid" paste, heb ik een rond gat gemaakt met daarin een touwnestje bevestigd, maar dat werd onmiddellijk door de vogels gesloopt. Dit herhaalde zich een aantal keren, tot ik had gewonnen. Er werden jaarlijks diverse malen eieren gelegd, telkens in hetzelfde kastje, waarop de pop zeer vast broedde, totdat de eieren plotseling verdwenen, niet bevrucht bleken te zijn, uitgedroogd waren of opgegeten. Ergens tussen 20 en 26 aug. 1989 waren er weer eieren. Toch een beetje moedeloos geworden, heb ik de pop

haar gang maar laten gaan. Op zondag 3 sept. vond ik dat ze zich anders gedroeg dan normaal. Bij nestcontrole bleek er een levend jong te zijn. Ik ben onmiddellijk meelwormen gaan voeren en gehakt, dat door beide ouders gretig werd opgenomen en doorgegeven aan het jong. De daaropvolgende dagen werd het menu uitgebreid met stukjes kip, biefstuksnippers, buffalowormen, hart en heel grote meelwormen waarvan ik de naam niet ken. Alles werd in dank aanvaard. De pop bleef dagenlang op het nest. Het jong werd vooral door de pop gevoerd; hoewel de man daarin ook een duidelijk aandeel had. Het nest werd met zorg schoongehouden; ontlasting werd opgevangen en meteen naar buiten gebracht. Gelukkig hebben mijn vrouw en mijn dochtertje er ook plezier in, zodat het verstrekken van voer tijdens mijn werk onverstoord doorging. Het menu werd zelfs nog uitgebreid met beschuit geweekt in melk, dat ook weer prima werd opgenomen. Twee weken na het uitkomen, werden door de ouders duidelijk pogingen gedaan het jong het nest uit te lokken, hetgeen inderdaad 's avonds lukte. De oude vogels slapen doorgaans in het nachthok en deden duidelijk voor aan het jong hoe binnen te komen. Als het te donker werd gaven ze het echter op. Vanwege kattegevaar heb ik het jong enkele malen zelf opgepakt en binnengezet. Het ging dan krijsend tekeer, wat een aanval van de ouders op mij tengevolge had. De jonge vogel zit nu prachtig in de veren en lijkt sterk op de ouders, behalve de ogen die zijn zwart en bij de ouders felgeel. Overigens is mij gebleken dat het verstrekken van levende muizen, eendagskuijken e.d. gelukkig niet nodig is. Voorzover mij bekend, is er met deze gaaien in ons land nog weinig gekweekt. In 1985 zijn ze voor het eerst als eigen kweek op de bondskampioen in Breda ingezonden.

J. Schotanus

KALENDER 1990

De Rode Kroonvink

Ofschoon vriend Spreeuw op dit blad de hoofdfiguur is, lijkt het me toch wenselijker u iets te vertellen over de Kroonvinken. Tot het geslacht *Coryphospingus* worden slechts twee soorten gerekend, de Zuid Amerikaanse kroonvink (*C. pileatus*) en de Rode kroonvink (*C. cucullatus*). (Maurer gebruikt als soortnaam "Cristatus" maar vermoedelijk is dat een vergissing. Deze naam werd namelijk veel vroeger gebruikt.) Deze vogel is een bijzonder fraaie verschijning met zijn opvallende rode kuif, die aan de voorkant en de zijden zwart omzoomd is. De rug is grotendeels donker wijnrood, de stuit karmijnrood. Ook de onderdelen zijn rood. De vleugels en de staart zijn vrij donker, bij het zwart af. Vrouwtje mist de kuif en heeft grijsachtige bruine bovendelen; de stuit is minder opvallend rood. Het woongebied van deze kroonvink strekt zich uit over tropisch Zuid Amerika, de Guana's, oosterlijk Brazilië, Uruquay, Paraguay, Bolivia, oostelijk Peru en delen van Argentinië. Daar kan men de vogeltjes, die ongeveer 14 - 15 cm lang zijn, aantreffen in tuinen en andere gecultiveerde gebieden, struikgewas en dergelijke. Vaak zijn ze op de grond te zien, zoekend naar allerlei zaadjes enz., ofschoon ook insecten en andere kleine levende wezentjes niet versmaad worden. Het komvormige nestje wordt vrij hoog in een struik gebouwd en daarin komen de drie of vier eieren te liggen. Deze zijn wit met bruinachtig grijze vlekjes, die soms het dichtst opeen staan aan de stompe pool. Aangezien deze kroonvinken tot de gorzen behoren, om precies te zijn tot de "scharreigorzen", vermoed ik dat alleen het vrouwtje broedt, maar dat weet ik niet zeker. De broedduur bedraagt circa 13 dagen en de jongen vliegen ra ongeveer eenzelfde periode uit. Ze worden echter nog geruime tijd door de oude vogels gevoerd alvorens ze zelfstandig zijn. Ze lijken dan veel op hun moeder. De zang van deze vinken wordt gehoord als trillend en "sjripnd".

Meindert de Jong